

ჩვენი სოფელი

გაზეთი გამოდის 2015 წლის ოქტომბრიდან

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა • აპრილი/2023 N 85

მწვანეაღია ღრუბრა, კომპლექსური აგროეკოსისტემის მარტივი ელემენტები

ახალი ამბები

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგიაშვილმა საქართველოს პარლამენტში, „მინისტრის საათის“ ფორმატში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2022 წელს განხორციელებული საქმიანობის შედეგები, არსებული გამოწვევები და სამომავლო ხედვები წარადგინა.

გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (UNFAO) საქართველოში ახალი პროექტის განხორციელებას იწყებს.

ორწლიან ახალ პროექტს ხელი გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგიაშვილმა და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (UNFAO) წარმომადგენელმა საქართველოში, რაიმუნდ იელემ მოაწერეს.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი ახალი ტექნიკით აღიჭურვა

მევენახე ფერმერები სახელმწიფო აგროდაზღვევის პროგრამის ფარგლებში, 50%-ის ნაცვლად, 70%-იანი თანადაფინანსებით ისარგებლებენ

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, 6 აპრილიდან ხორბლის ექსპორტზე შეზღუდვა მოიხსნა

საზღვაო აკვაკულტურა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სექტორში მიმდინარე რეფორმებს შორის უმნიშვნელოვანესია თევზჭერისა და აკვაკულტურის განვითარება

ქვემო ქართლში, სოფელ დაშტაფას ტერიტორიაზე, ეკალ-ბარდებისა და დანალექი გრუნტისგან მაგისტრალური არხის 500 მეტრიანი მონაკვეთი იწმინდება

- საქართველოს მელიორაციამ შიდა ქართლში, ტაშისკარის სარწყავი სისტემის ერთ-ერთი წყალგამტარის სარეაბილიტაციო სამუშაოები დაასრულა
- შპს „საქართველოს მელიორაციაში“ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის აგრარულ მეცნიერებათა და ბიოსისტემების ინჟინერიის ფაკულტეტის სტუდენტებმა სტაჟირება გაიარეს

ინტერვიუ

დავით ფითლიძე - სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორი

სოფლის განვითარების სააგენტოს თითოეული პროგრამა ქართული ხარისხიანი აგროპროდუქციის წარმოებას უწყობს ხელს

ქართული ღვინო

- ველური ვაზი საქართველოში
- ღვინის ეროვნული სააგენტო გურიაში, სამეგრელოში, იმერეთსა და აჭარაში ვენახების კადასტრის პროგრამის განხორციელებას იწყებს

ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის ქალაქ ჩენგდუში ღვინისა და საკვების საერთაშორისო გამოფენა „The 108th China Food & Drinks Fair“ გაიმართა

- ღვინის ეროვნული სააგენტო ჩინეთში აქტიურ მარკეტინგულ საქმიანობას განაგრძობს
- რაჭა-ლეჩხუმის მეღვინეებისთვის პროფესიული სასწავლო კურსი გაიმართა

ვაზის დაავადებების კონტროლი

ვაზის ვირუსული დაავადებების კონტროლი საწარმოებში

ბიომრავალფეროვნება

- წყავი • ქართული მუსა
- მოლაღური • მიმინო

დაცული ტერიტორიები

ფრინველებზე დაკვირვება საქართველოს ეროვნულ პარკებში

ინტერვიუ

ლევან ჯღარკაძე: „ბრაკონიერობის წინააღმდეგ ბრძოლა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტისთვის პრიორიტეტია“

გარემოს დაცვა

როგორ შევიძინოთ სამუშეო მერქანი „საქმიან ეზოებში“

ფიტოსანიტარია, ვეტერინარია

- პესტიციდების და აგროქიმიკატების ხარისხი მაქსიმალურად კონტროლდება
- ცოფით ინფიცირების რისკები და რეკომენდაციები

სასარგებლო რჩევა

- მცენარეთა მავნე ორგანიზმების საიდენტიფიკაციოდ ნიმუშის აღების, შეფუთვის და შემოტანის წესები

გარემოსდაცვითი განათლება

- პროექტს „მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში“ ახალი სამიზნე მუნიციპალიტეტები დაემატა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგიაშვილმა საქართველოს პარლამენტში, „მინისტრის საათის“ ფორმატში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2022 წელს განხორციელებული საქმიანობის შედეგები, არსებული გამოწვევები და სამომავლო ხედვები წარადგინა.

„სანამ უშუალოდ ანგარიშის წარმოდგენის ნაწილზე გადავალ, მინდა ხაზგასმით აღვნიშნო, რომ ქვეყანაში, ისევე როგორც მთელ მსოფლიოში, ეკონომიკური განვითარება და პარალელურად გარემოს დაცვა, მისი მდგრადობის შენარჩუნება, ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენება მნიშვნელოვან გამოწვევას

წარმოადგენს; სწორედ ამიტომ, ყველა აქტივობა, პროგრამა და ღონისძიება, რომელსაც ვგეგმავთ და ვახორციელებთ, ერთი მიზნით, მიმართულია აგრარულ დარგში არსებული პოტენციალის მაქსიმალურად და ეფექტიანად ათვისებისკენ, საერთაშორისო ბაზრებზე მოთხოვნადი, კონკურენტუნარიანი ქართული პროდუქციის წარმოების და რეალიზაციის ხელშეწყობისკენ, ხოლო მეორე მიზნით, მიზნად ისახავს წარმოების განვითარების და ზრდის პარალელურად, მაქსიმალურად დაცული იყოს ჩვენი გარემო, დაცული იყოს წყლის, მიწის, ტყის რესურსი ზეწოლისგან და დაზიანებისგან. გარემოსდაცვითი პოლიტიკის თანმიმდევრულმა განხორციელებამ უნდა უზრუნველყოს ქვეყნის მდგრადი და დაბალანსებული განვითარება. ყოველივე ზემოაღნიშნულით ჩვენ დავაკმაყოფილებთ იმ სტანდარტებს, რომელსაც

საერთაშორისო საზოგადოება აწესებს“, - განაცხადა მინისტრმა.

ოთარ შამუგიაშვილმა სიტყვით გამოსვლისას აღნიშნა, რომ რეგიონში შექმნილი ვითარება, რთული გამოწვევაა მთელი მსოფლიოსთვის.

„თითოეული ჩვენი იზიარებს მდგომარეობის სიმძიმეს, რაც გამოწვეულია რუსეთის ჯარების უკრაინაში შეჭრით. ამ მოცემულობაში ჩვენ გვაქვს კიდევ უფრო მეტი პასუხისმგებლობა, რომ ქვეყნის ინტერესები იყოს დაცული, შევინარჩუნოთ მშვიდობა, არ შეგვექმნას რთული პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა და შევძლოთ წინსვლა, მათ შორის, მთავარი მიზნისკენ, ევროინტეგრაციისკენ“, - განაცხადა ოთარ შამუგიაშვილმა.

ვრცლად ინფორმაცია იხილეთ: www.mepa.gov.ge

გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (UNFAO) საქართველოში ახალი პროექტის განხორციელებას იწყებს. პროექტის მიზანი კლიმატის ცვლილებისადმი მედეგი და დაბალემისიანი სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობაა.

ორწლიან ახალ პროექტს ხელი გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგიაშვილმა და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (UNFAO) წარმომადგენელმა საქართველოში, რაიმუნდ იელემ მოაწერეს.

პროექტი „სტრატეგიული მზაობა საქართველოს განახლებული ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის განხორციელებლად და კლიმატის მდგრადობის მისაღწევად: სოფლის მეურნეობის სექტორის ტრანსფორმაცია დაბალემისიანი და კლიმატის ცვლილებისადმი მედეგი მიდგომებით“ დაფინანსებულია კლიმატის მწვანე ფონდის (GCF) მიერ. პროექტის ბიუჯეტი 500 000 აშშ დოლარს შეადგენს.

შეხვედრაზე ოთარ შამუგიაშვილმა მადლობა გადაუხადა გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციას მჭიდრო პარტნიორული თანამშრომლობისთვის და ვრცლად ისაუბრა ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებაში პროგრესის და ამ პროცესში FAO-ს მხარდაჭერის მნიშვნელობის შესახებ.

„თქვენთან თანამშრომლობა უადრესად მნიშვნელოვანია ქვეყანაში კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის განვითარებისთვის. ვფიქრობ, ახალი პროექტის ფარგლებში, ჩვენ შევძლებთ ეფექტიანი შედეგების მიღწევას“, - განაცხადა ოთარ შამუგიაშვილმა

მინისტრმა სამინისტროს მიერ განხორციელებული პროექტების ეფექტიანობის შეფასების კვლევის

უზრუნველყოფის საკითხი განიხილა. ოთარ შამუგიაშვილმა ფაროსანას წინააღმდეგ ბრძოლაში FAO-ს მხარდაჭერის მნიშვნელობაც გაუსვა ხაზი.

გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (UNFAO) წარმომადგენელ რაიმუნდ იელემ განაცხადებით, საქართველო FAO-სთვის მნიშვნელოვანი პარტნიორია; ორგანიზაცია კვლავ გააგრძელებს ქვეყანაში დარგის განვითარების მხარდაჭერას.

„FAO-სთვის მნიშვნელოვანია კლიმატის ცვლილებისადმი ბრძოლაში საქართველოს მხარდაჭერა და სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დაჩქარება გარემოსათვის საფრთხის შექმნის გარეშე. საქართველოს მხარს დავუჭერთ, განხორციელოს კლიმატის ცვლილებისადმი დაკავშირებული ეროვნული მიზნები. ჩვენი სურვილია, გაავლიეროთ სოფლის მეურნეობაში ჩართული ადამიანების კლიმატისადმი მედეგობა, უზრუნველყოთ მწვანე ეკონომიკური ზრდა და ხელი შეუწყოთ ქვეყნის საერთო მდგრად მომავალს“, - განაცხადა რაიმუნდ იელემ.

შეხვედრას გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (UNFAO) წარმომადგენლის მოადგილე მამუკა მესხი და სამინისტროს შესაბამისი სამსახურის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი ახალი ტექნიკით აღიჭურვა

დეპარტამენტის ტექნიკურ შემადგენლობას 14 ავტომობილი რენო დასტერი, 6 ბაგი და 8 გასაბერი ნავი შეემატა. ახალი აღჭურვილობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ისეთი სამართალდარღვევების გამოვლენისთვის, როგორცაა უკანონო ტყითსარგებლობა, ბრაკონიერობა და ჰაერის დაბინძურება.

მიმდინარეობს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის აღჭურვა შესაბამისი ტექნიკით და მათი შესაძლებლობების გაძლიერება.

„ამ ეტაპზე, როგორც საბიუჯეტო დაფინანსებით, ასევე დონორების, გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების მხარდაჭერით შევიძინეთ სხვადასხვა თანამედროვე ტექნიკა - დრონები, ფოტოზაფხანები, ვიდეორეგისტრატორები, ასევე, ჰაერში მტვრის ნაწილაკების გამზომი თანამედროვე ხელსაწყოები. აღჭურვილობა დეპარტამენტის შესაბამის სამსახურებს გადაეცემა, რაც მათ დაეხმარება, უფრო ეფექტიანად განხორციელონ

გარემოსდაცვითი მიმართულებით დარღვევების პრევენცია და გამოვლენა-აღკვეთა“, - განაცხადა მინისტრმა.

ახალი რენო დასტერები აღჭურვილია „ჯიპივს“ მოწყობილობებით, არის მაღალი გამავლობის, რაც რთულად მისასვლელ ადგილებში პატრულირების საშუალებას იძლევა. პრაქტიკულად მიუვალ ადგილებში პატრულირებისთვის კი, დეპარტამენტის თანამშრომლები „ბაგებს“ გამოიყენებენ.

ღონისძიებას მინისტრის მოადგილე კახა კაკაბაძე, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფროსი ლევან ჯღარკავა, ასევე, ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის, სსიპ ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს, გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) პროექტის ECO.Georgia და გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

საქართველოს მწვანეთა მოძრაობის „დედამიწის მეგობრები“ თავმჯდომარის ნინო ჩხობაძის განცხადებით, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარ-

ტამენტის გაძლიერება უმნიშვნელოვანესია, განსაკუთრებით უკანონო თევზჭერის მიმართულებით.

„ბრაკონიერები იმდენად ანადგურებენ ჩვენს იხტიოფაუნას, რომ შეიძლება მისი აღდგენაც კი გაჭირდეს. ამ ფონზე, უმნიშვნელოვანესია, ამ მიმართულებით როგორც შესაბამისი მკაცრი სანქციების არსებობა, ისე, ეფექტიანი კონტროლი. დეპარტამენტმა მაქსიმალურად უნდა იმუშაოს, რომ ბრაკონიერობა შეწყდეს“, - განაცხადა ნინო ჩხობაძემ.

საქართველოში ტყის სექტორის რეფორმის მხარდაჭერის პროექტის „ECO.Georgia“-ს ტყის მდგრადი მართვის კომპონენტის ხელმძღვანელის, კრისტიან გონერის განმარტებით, გერმანიის მთავრობას სურს მხარი დაუჭიროს საქართველოს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, ტყის სექტორის რეფორმის განხორციელებასა და ტყის შენარჩუნების ნაწილში. მხარდაჭერის მიზანია, ქვეყანას ჰქონდეს ტყის მდგრადი მართვის მექანიზმი და უზრუნველყოს როგორც სატყეო სექტორის შენარჩუნება, ასევე ეკოსისტემის, ბიომრავალფეროვნების დაცვა და კლიმატის ცვლილების შერბილება.

**მევენახე ფერმერები
სახელმწიფო
აგროდაზღვევის
პროგრამის ფარგლებში,
50%-ის ნაცვლად 70%-
იანი თანადაფინანსებით
ისარგებლებენ**

საქართველოს მთავრობის სხდომაზე მიღებული გადაწყვეტილებით, აგროდაზღვევის სახელმწიფო პროგრამაში ცვლილებები განხორციელდა. მევენახე ფერმერები ვაზის მოსავლის დაზღვევას 70%-იანი თანადაფინანსებით შეძლებენ.

მეტი ვენახი. შესაბამისად, ეს გადაწყვეტილება ხელს შეუწყობს, რომ მეტი სტიმული მიეცეთ ფერმერებს ჩაერთონ პროგრამაში... მინდა ვისარგებლო შემთხვევით და მოვუწოდო თითოეულ ფერმერს, ისარგებლონ მნიშვნელოვანი მხარდაჭერით, რომელიც აქვთ სახელმწიფოსგან 70%-იანი თანადაფინანსების სახით და დააზღვიონ მოსავალი, დააზღვიონ მათი რისკები“, - განაცხადა ოთარ შამუგია.

სახელმწიფო აგროდაზღვევის პროგრამა ფერმერებს შესაძლებლობას აძლევს კლიმატური რისკებისგან დაიცვან საკუთარი მოსავალი. აგროდაზღვევა არის დაცვის ინსტრუმენტი, რომელიც ფერმერებისთვის საქმიანობას პროგნოზირებადს ხდის. პროგრამა, 2014 წლიდან წარმატებით მიმდინარეობს და მისი დახვეწა მუდმივად ხდება.

აგროდაზღვევის პროგრამაში ცვლილება ხელს შეუწყობს გაიზარდოს დაზღვეული ვენახების ფართობები, რადგან მევენახე ფერმერებისათვის უფრო მეტად ხელმისაწვდომი გახდა დაზღვევა სახელმწიფოს მხრიდან გაზრდილი თანამონაწილეობის გამო. თავის მხრივ, სახელმწიფოს გაზრდილი თანამონაწილეობა პროგრამაში ჩართულ სადაზღვევო კომპანიებს რისკიან რეგიონებში ვაზის კულტურების დაზღვევის მეტ შესაძლებლობას აძლევს. აგროდაზღვევა თანაბრად ხელმისაწვდომია ყველა ფერმერისა და აგრობიზნესით დაინტერესებული პირისათვის.

აგროდაზღვევის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, სადაზღვევო პოლისის ფარავს ისეთ სადაზღვევორისკებს, როგორც: სეტყვა, წყალდიდობა, ქარიშხალი და საშემოდგომო ყინვა

(მხოლოდ ციტრუსოვანი კულტურებისათვის) - 1 სექტემბრიდან 30 ნოემბრის ჩათვლით პერიოდში. პროგრამაში ჩართული ყველა ფერმერი 70%-იან თანადაფინანსებას იღებს პროგრამით გათვალისწინებულ ყველა კულტურაზე, მათ შორის, ვაზზე. პროგრამის ფარგლებში, ბენეფიციარს შეუძლია დააზღვიოს 10 ჰა-მდე მიწის ნაკვეთი, ხოლო მარცვლეული კულტურის შემთხვევაში - 50 ჰექტარი. ამასთან, ფერმერს შესაძლებელია დაზღვეული ჰქონდეს როგორც მარცვლეული კულტურა, ისე სხვა კულტურები ერთდროულად. 2014 წლიდან 2023 წლის 31 მარტამდე პერიოდში, 65 ათას ბენეფიციარზე სადაზღვევო კომპანიების მიერ გაცემულია 150,700-ზე მეტი პოლისი, დაზღვეულია 140 ათას ჰექტარზე მეტი მიწის ფართობი; ანაზღაურებული ზარალის ოდენობა 67 მლნ ლარზე მეტია.

როგორც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ მთავრობის სხდომის დასრულების შემდეგ განაცხადა, მნიშვნელოვანია, კიდევ უფრო მეტად შევუწყოთ ხელი ფერმერების აქტიურად ჩართვას პროგრამაში. „შარშან დაახლოებით 8000 ჰა-ის ფარგლებში იქნა დაზღვეული ვენახის ფართობი და ეს, ვფიქრობ, რომ არ არის მაღალი მაჩვენებელი, რადგან მხოლოდ კახეთში აღრიცხული გვაქვს 40-41.000 ჰა-ზე

**საქართველოს მთავრობის
გადაწყვეტილებით, 6 აკრილიდან ხორბლის
ექსპორტზე შეზღუდვა მოიხსნა**

მეხორბლე ფერმერებისთვის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობის მიზნით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით, მთავრობამ მიიღო გადაწყვეტილება - 6 აკრილიდან ხორბლის ექსპორტზე დაწესებული დროებითი შეზღუდვა მოიხსნა.

ლისწინებით, საქართველოს მთავრობამ მიიღო გადაწყვეტილება ხორბლის ექსპორტის დროებით შეზღუდვის დაწესებასთან დაკავშირებით. იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ ქვეყანაში სასურსათო უსაფრთხოების, მათ შორის, ხორბლის დეფიციტის რისკი არ დგას, მთავრობამ მიიღო შესაბამისი გადაწყვეტილება - ექსპორტზე დაწესებული დროებითი შეზღუდვა მოხსნილია.

აღსანიშნავია, რომ 2022 წელს, რეგიონში შექმნილი ვითარებიდან გამომდინარე, სასურსათო უსაფრთხოების გაზრდილი რისკის გათვალისწინებით,

ფერმერებს შესაძლებლობა აქვთ მოსავლის რეალიზაცია მოახდინონ, როგორც საერთაშორისო, ასევე, ადგილობრივ ბაზრებზე.

**გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი
ოთარ შამუგია: „ჩვენი ამოცანა იყო და არის, რომ
ხელი შევუწყოთ ქვეყანაში ხორბლის წარმოებას“**

„დაახლოებით 4 000-მდე ფერმერს ჩვენ დაუფინანსეთ შეღავათიანი აგროკრედიტის სახით საბრუნავი სახსრები და მივეცით სტიმული, რომ მარცვლოვანი კულტურების წარმოებაში ხელი შეგვეწყოთ“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ მთავრობის სხდომის დასრულების შემდეგ.

პოლიტიკა, რომ ხორბლის მოსავლის რაოდენობა ქვეყანაში 50%-მდე გაიზარდოს პრიორიტეტად რჩება

„არ არის მიზანშეწონილი ისეთი გადაწყვეტილების მიღება, რომელიც პურის ფასის გაზრდას პირდაპირ თუ არა, ირიბად მაინც ხელს შეუწყობს. მომავალში თუ მოხდება ხორბლის და ფქვილის ფასის ზრდა, ეს პირდაპირპროპორციულად აისახება პურის ფასზე. რაც შეეხება წისქვილკომბინატების მუშაობის დინამიკას; წელს, ბოლო სამი თვის მონაცემებით, ქვეყანაში, დაახლოებით, 40 ათასი ტონა ხორბალია შემოსული და ამავე რაოდენობის ფქვილი. შესაბამისად, ნამდვილად ვერ ვიტყვით, რომ ქვეყანაში ხორბალი არ შემოდის. მცირე რაოდენობით, მაგრამ შემოდის და ეს ძალიან ბევრ რამეზეა დამოკიდებული. ბუნებრივია, ჩვენ ვერ ვაწესებთ ბაზარზე ხორბლის ფასს. ამას აწესებენ ის მსხვილი მწარმოებლები, რომლებსაც შარშან დიდი მოსავალი ჰქონდათ. შესაბამისად, ჩვენი პოლიტიკა

შემდეგია: რა თქმა უნდა, ხელი შევუწყოთ ფერმერებს, რომ აწარმოონ მეტი პროდუქცია, მეტი მოსავალი ჰქონდეთ ჰექტარზე გადაანგარიშებით: 3-4 ტონის ნაცვლად, შესაძლებელია, 5-6 ტონა ჰექტარზე გადაანგარიშებით“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

რჩება და ამის გაკეთების არანაირი პრობლემა არ იქნება, ვფიქრობ, რომ წისქვილკომბინატები ეტაპობრივად განაახლებენ სამუშაო პროცესს. ეს დამოკიდებულია არსებულ ფასებზე. თუმცა, ჩვენ ვიცით, რომ ველოდებით ახალ მოსავალს. ამასთან დაკავშირებით, ფასების ნაწილი თავიდან ყალიბდება. შესაბამისად, ნუ ვიქნებით პესიმისტები, ვიყოთ ოპტიმისტები. ვფიქრობ, რომ საბოლოო ჯამში, ფერმერებისთვის არც ერთ შემთხვევაში არ იქნება წამგებიანი, პირიქით, მომგებიანი იქნება, რომ აწარმოონ ხორბალი და მიიღონ მეტი მოსავალი. ჩვენ ხელს შევუწყობთ ამ პროცესს“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა.

როგორც მინისტრმა აღნიშნა, ექსპორტების და სპეციალისტების ჩართულობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რომ გაიზარდოს ფერმერების შესაძლებლობები და მათ ნაკლები თვითღირებულებით მეტი მოსავლის მიღება შეძლონ.

„პოლიტიკა, რომ ხორბლის მოსავლის რაოდენობა ქვეყანაში 50%-მდე გაზარდოს პრიორიტეტად

საზღვაო აკვაკულტურა

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სექტორში მიმდინარე რეფორმებს შორის უმნიშვნელოვანესია თევზჭერისა და აკვაკულტურის განვითარება, რაც გულისხმობს თევზჭერისა და აკვაკულტურის სფეროში არსებული პოტენციური შესაძლებლობების მაქსიმალურ გამოყენებას, დარგის განვითარებას, ეკონომიკის ზრდას და ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმებას.

2020 წელს, საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებულია კანონი „აკვაკულტურის შესახებ“, რომელიც ქართული რეალობისათვის სიახლეს წარმოადგენს. მიუხედავად ქვეყნის ჰიდრორესურსების სიუხვისა და მეტნაკლებად განვითარებული აკვაკულტურის ინფრასტრუქტურისა, დღემდე არ არსებობდა ერთიანი საკა-

ნონმდებლო ბაზა, რომელიც დაარეგულირებდა თევზჭერასა და თევზჭერასთან დაკავშირებულ საკითხებს.

აღნიშნული კანონი, ასევე, არეგულირებს აკვაკულტურის საქმიანობის განხორციელების პრინციპებსა და სამართლებრივ საფუძვლებს, აწესრიგებს საკუთრებასთან, ნებართვის გაცემასთან, საზღვაო წყლებში აკვაკულტურის ზონის გამოყოფასთან, სახელმწიფო კონტროლსა და აკვაკულტურასთან დაკავშირებულ სხვა ურთიერთობებს. მისი მიზანია ხელი შეუწყოს და მოაწესრიგოს საქართველოს კონტინენტური შელფის და ტერიტორიული წყლების განსაკუთრებული ეკონომიკური ზონის და შიდა წყლების განსაზღვრულ ადგილებში აკვაკულტურის საქმიანობა.

2023 წლის 1 მარტიდან ამოქმედდა საქართველოს კანონი „აკვაკულტურის შესახებ“. შესაბამისი საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ექსპერტების შეფასებით, კანონი სრულად აკმაყოფილებს საერთაშორისო სტანდარტებს.

სახელმწიფოს მიზანია, ხელი შეუწყოს ქვეყანაში ეკონომიკურად მომგებიანი აკვაკულტურის დარგის მდგრად განვითარებას. დღეისათვის ქვეყანაში მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრული აკვაკულტურის რეგულაციების დაცვა, მათ შორის, აკვაკულტურის ნებართვის საფუძველზე საქმიანობის განხორციელება, მნიშვნელოვანია აღნიშნულ სფეროში ადგილობრივი წარმოების

განვითარებისთვის და საერთაშორისო ბაზრებზე ადგილის დამკვიდრებისთვის.

აკვაკულტურის სფეროს განვითარება მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული ქვეყანაში წყლის ბუნებრივი რესურსების სწორ და ეფექტიან გამოყენებაზე. 2024 წლიდან ძალაში შედის აკვაკულტურის მეურნეობებისთვის შეღავათიანი მოსაკრებლები, რაც ითვალისწინებს წყლის რესურსებით სარგებლობისათვის მინიმალურ განაკვეთებს.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ მსოფლიოს ყველა განვითარებულ ქვეყანაში კომერციული მიზნით, წყალსარგებლობა არის ფასიანი. საქართველოში, აკვაკულტურის მეურნეობებისთვის წყლით სარგებლობის დადგენილი მოსაკრებლები არ აღემატება ფერმების მოგების 1%-ს.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და გაროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) თანამშრომლობის შედეგად, უკვე დასრულდა აკვაკულტურის განვითარების გრძელვადიანი ეროვნული სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის შემუშავება, რომელიც

ითვალისწინებს ლაბორატორიული სერვისების გაუმჯობესებას, აკვაკულტურის განვითარების ტექნიკურ და ტექნოლოგიურ მოდერნიზაციას. საქართველოს მთავრობამ „საქართველოს საზღვაო წყლებში აკვაკულტურისთვის გამოყოფილი ზონების დამტკიცების შესახებ“ დადგენილების პროექტი დაამტკიცა, რაც ითვალისწინებს აჭარის, სამეგრელოს და გურიის სანაპირო ზოლში 8 ლოკაციის გამოყოფას, სადაც, საერთაშორისო ექსპერტების რეკომენდაციით, შესაძლებელია აკვაკულტურის ფერმების - თევზის (3 ლოკაცია) და მოლუსკის (5 ლოკაცია) მოწყობა.

შესაბამისად, „აკვაკულტურის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, საზღვაო წყლებში აკვაკულტურის წარმოება დასაშვებია მხოლოდ აკვაკულტურისთვის გამოყოფილ ზონებში, რომელსაც ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა განსაკუთრებული ეკონომიკური ზონის სივრცის დაგეგმარების ფარგლებში, სამეცნიერო, სოციალური, ეკონომიკური, გარემოსდაცვითი და სხვა ფაქტორების გათვალისწინებით. პროექტით წარმოდგენილი აკვაკულტურის ზონები არ მოიცავს დაცულ ან აკრძალულ ზღვის უბნებს.

საქართველოს მელიორაციამ შიდა ქართლში ტაშისკარის სარწყავი სისტემის ერთი ნაწილი დასრულდა

პროექტის ფარგლებში, 240 მეტრი სიგრძის ამორტიზებული მილსადენი ახლით შეიცვალა, რაც ხელს შეუწყობს წყალმომარაგებას და საგრძნობლად შეამცირებს დანაკარგებს.

ადგენილი საირიგაციო სისტემის მეშვეობით, ქარელის მუნიციპალიტეტის 10 სოფლის (ფცა, თამარაშენი, მოხისი, შაქშაქეთი, წვერი, არადეთი, სადოლაშენი, ბრეთი, რუისი, ურბნისი) 3800 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი შეფერხების გარეშე მოირწყება. პროექტის ღირებულებამ 1.1 მლნ ლარი შეადგინა.

შიდა ქართლში სამელიორაციო ინფრასტრუქტურაზე ჩატარებულ სარეაბილიტაციო სამუშაოებს საქართველოს მელიორაციის გენერალური დირექტორი თენგიზ ნასარიძე გაეცნო და ადგილობრივ მოსახლეობას შეხვდა.

ქვემო ქართლში, სოფელ დაშტაფას ტერიტორიაზე, ეკალ-ბარდებისა და დანალექი გრუნდისგან მაგისტრალური არხის 500 მეტრიანი მონაკვეთი ინჟინდება

სამუშაოების დასრულების შემდეგ, არხში წყლის გადინება შეფერხების გარეშე მოხდება, რაც მარნეულის მუნიციპალიტეტში, 200 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე სარწყავი წყლის მიწოდებას გააუმჯობესებს.

საირიგაციო სისტემაზე მიმდინარე სამუშაოები აპრილის შუა რიცხვებში დასრულდება.

ამ ეტაპზე, საქართველოს მელიორაცია ქვემო

ქართლის რეგიონში 15 მლნ ლარის ღირებულების ინფრასტრუქტურულ პროექტებს ახორციელებს, რის შედეგადაც, დამატებით, 2500 ჰექტარზე მეტი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი რეგულარულად მოირწყება, 900 ჰექტარზე კი, სარწყავი წყლის მიწოდება გაუმჯობესდება.

„შპს „საქართველოს მელიორაციაში“ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის აგრორულ მეცნიერებათა და ბიოსისტემების ინჟინერიის ფაკულტეტის სტუდენტებმა სტაჟირება გაიარეს

ერთი თვის განმავლობაში, სტუდენტებს საშუალება ჰქონდათ კომპანიის რეგიონულ სერვისცენტრებსა და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ობიექტებზე მუშაობის სპეციფიკას გაცნობოდნენ.

სტაჟირების პროგრამა მიზნად ისახავდა სოფლის მეურნეობის დარგში ახალგაზრდა კვალიფიციური კადრების მომზადების მხარდაჭერას, პრაქტიკული უნარ-ჩვევების გამომუშავებასა და პროფესიული განვითარების ხელშეწყობას.

კომპანიაში გამართულ შეხვედრაზე სტუდენტებმა სტაჟირების შემავალი პრეზენტაცია წარმოადგინეს, რის შემდეგაც მათ სერტიფიკატი გადაეცათ.

შეხვედრაზე წიგნის „მელიორაციული ჰიდროლოგია“ პრეზენტაცია გაიმართა.

ლონისძიებებს კომპანიის სამსახურების ხელმძღვანელები და ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებლები ესწრებოდნენ.

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ სტუდენტებს მომავალშიც შესთავაზებს კომპანიაში სტაჟირების გავლას.

სოფლის განვითარების სააგენტოს თითოეული პროგრამა ქართული ხარისხიანი აგროპროდუქციის წარმოებას უწყობს ხელს

დავით წითლიძე სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორი

ქართული აგროპროდუქტის წარმოების პროცესში, სახელმწიფო თანადაფინანსების პროგრამები მხარს უჭერს ფერმერებს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ღირებულებათა ჯაჭვის სხვადასხვა რგოლში, რაც საბოლოოდ ქვეყანაში თვითუზრუნველყოფის მაჩვენებლის ზრდას და აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტის ხელშეწყობის ემსახურება.

თუ როგორ უწყობს ხელს სოფლის განვითარების სააგენტოს პროგრამები ადგილობრივ აგროწარმოებას - ამ თემაზე სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორი დავით წითლიძე გვსაუბრება.

- ათასობით ჰექტარზე მრავალწლოვანი ბაღია გაშენებული, მხარდაჭერილია სასათბურე მეურნეობები, მესაქონლეობის ფერმები - როგორია შედეგები პირველადი წარმოების მხარდაჭერის მიმართულებით ?

ჩვენი მიზანია, ქვეყანაში შეიქმნას რაც შეიძლება მეტი ხარისხიანი და კონკურენტუნარიანი ქართული პროდუქტი, რომლის რეალიზაციაც მოხდეს როგორც ადგილობრივ, ისე საერთაშორისო ბაზრებზე. ამ მიზნის მისაღწევად, ვქმნით შესაძლებლობებს. ფერმერისა თუ ზოგადად მეწარმისათვის ხელმისაწვდომია იაფი ფინანსური რესურსი, სხვადასხვა მიმართულებით საგრანტო დაფინანსება, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა, ახალი ტექნოლოგიები; საერთაშორისო გამოფენები და სხვა აქტივობები ბაზრების დივერსიფიკაციისა და ქართული საექსპორტო პროდუქციის მხარდასაჭერად. ვფიქრობ, სწორედ ამის შედეგია ის პოზიტიური დინამიკა რომელიც გვაქვს, როგორც წარმოების, ასევე ექსპორტის მიმართულებით. რაც შეეხება სოფლის განვითარების სააგენტოს პროგრამებს, პირველ რიგში აღსანიშნავია შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტი, რომლის მიზანს წარმოადგენს სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი და შენახვა-რეალიზაციის საწარმოო პროცესების გაუმჯობესება, ფერმერების და სოფლის მეურნეობაში ჩართული მეწარმეების იაფი, გრძელვადიანი და ხელმისაწვ-

დომი ფულადი სახსრებით უზრუნველყოფა. სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი და შენახვა-რეალიზაციის საწარმოო პროცესების გაუმჯობესების მიმართულებით მიმდინარე საკრედიტო პორტფელი 1,7 მლრდ ლარს აღემატება.

აგრობიზნესის განვითარების ნებისმიერ ეტაპზე არის ხელმისაწვდომი შეღავათიანი აგროკრედიტი. პროექტი მუდმივად განიცდის განახლებას და მორგებულია ბიზნესის საჭიროებებზე.

მხოლოდ 2022 წელს 16 ათასზე მეტმა ბენეფიციარმა ისარგებლა ამ პროგრამით. გაცემულია 990 მლნ ლარზე მეტი სესხი, სადაც სახელმწიფო თანადაფინანსება 170 მლნ ლარზე მეტია.

ქვეყანაში მხარდია ახალი, თანამედროვე მრავალწლოვანი ბაღების ფართობები, რაც ერთ-ერთი წარმატებული სახელმწიფო პროგრამის - „დანერგე მომავალი“-ს შედეგია. პროგრამის დაწყებიდან დღემდე გაშენებულია 20,000 ჰექტარზე თანამედროვე ბაღი, ჩვენი გათვლებით, მხოლოდ გასულ წელს ახალი ბაღებიდან მივიღეთ 40 ათას ტონაზე მეტი მოსავალი, რომლის ღირებულება 85 მლნ ლარს აღემატება. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ გაშენებული ბაღების მსხმოიარობაში შესვლის გამო მომდევნო წლებში მრავალწლოვანი კულტურების საპროგნოზო მოსავალი მნიშვნელოვნად გაიზრდება.

მერძევეობის მოდერნიზაციის მიმართულებით აქტიურად ვთანამშრომლობთ სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდთან (IFAD), რომლის ფინანსური მხარდაჭერით 2020-2022 წლებში 311 ბენეფიციარს სხვადასხვა პროექტები დაუფინანსდა, რომელთა ჯამური ინვესტიცია 28 მლნ ლარზე მეტს შეადგენს, ხოლო სახელმწიფოს თანადაფინანსება 20 მლნ ლარზე მეტია. აქვე უნდა აღინიშნოს შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის ფარგლებში რძის გადამამუშავების მიმართულების მხარდაჭერა, ჯამში ამ მიზნობრივობით გაცემულია 70 მლნ ლარზე მეტი აგროსესხი.

- როგორია მხარდაჭერა გადამამუშავებელი და შენახვითი საწარმოების შექმნის მხრივ, როგორია შედეგები ამ მიმართულებით ?

პირველადი წარმოების მხარდაჭერის პარალელურად, ხელს ვუწყობთ ისეთი შემნახველი

ინფრასტრუქტურის შექმნას, რომელიც უზრუნველყოფს სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დაცვით პროდუქციის შენახვას. რაც თავის მხრივ მწარმოებლებს აძლევს შესაძლებლობას მეტი ხარისხიანი, ქართული პროდუქცია აწარმოონ. რამდენიმე წელია მიმდინარეობს სახელმწიფო მხარდაჭერის პროგრამა პროდუქციის შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმოო ინფრასტრუქტურის შექმნისათვის. პროგრამის დაწყებიდან, დღემდე დაფინანსებულია 218 გადამამუშავებელი საწარმოს და შენახვითი ინფრასტრუქტურის შექმნა, მათ შორის 100-ზე მეტი საწარმო უკვე ექსპლუატაციაშია შესული და ამჟამად ყოველწლიურად იწარმოება 130 მილიონი ლარის პროდუქცია, შემნახველი ინფრასტრუქტურა უზრუნველყოფს 43000 ტონა პროდუქციის თანამედროვე სტანდარტების გათვალისწინებით შენახვას.

- როგორია სოფლის განვითარების სააგენტოს ხელშეწყობა იმისათვის, რომ ქართული პროდუქტი იყოს კონკურენტუნარიანი როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო ბაზარზე.

საერთაშორისო და ადგილობრივ ბაზარზე ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით, წარმატებით მიმდინარეობს ტექნიკური დახმარების პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც 2016 წლიდან დახმარება გაწეოდა 200-მდე კომპანიას. პროგრამა მოიცავს სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას, ბრენდირებას, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისთვის პროდუქციის საბოლოო სასაქონლო სახის მისაცემად საჭირო აღჭურვილობის თანადაფინანსებას.

მაღალკონკურენტუნარიანი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ექსპორტის ხელშეწყობისა და ბაზრების დივერსიფიკაციის მიზნით, სოფლის განვითარების სააგენტო მხარს უჭერს საერთაშორისო გამოფენებში ქართული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარდგენას და აძლევს შესაძლებლობას აგროპროდუქციის მწარმოებლებს, მოახდინონ საერთაშორისო ბაზრებზე კონკურენტუნარიანი ქართული პროდუქტის ექსპორტი. მხოლოდ გასულ წელს, ქართული სტენდი წარმოდგენილი იყო 6 საერთაშორისო გამოფენაში, საუდის არაბეთში, ლატვიაში, თურქეთში, აზერბაიჯანში, გერმანიაში და კატარში. წელს კი 30-ზე მეტმა მწარმოებელმა წარადგინა საკუთარი პროდუქცია სამ საერთაშორისო გამოფენაზე კატარსა და გერმანიაში.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს კონკრეტული საჭიროებებიდან გამომდინარე სექტორული დახმარებაც, რომლის მაგალითია თხილის პირველადი წარმოების სახელმწიფო ხელშეწყობის პროგრამა. თხილი გახლავთ ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საექსპორტო პროდუქტი და ექსპორტის 70%-ზე მეტი ევროკავშირში ხორციელდება. 2022 წელს, სხვადასხვა ფაქტორიდან გამომდინარე თხილის მწარმოებელმა ფერმერებმა ვერ მიიღეს სათანადო რაოდენობისა და ხარისხის მოსავალი, რამაც მნიშვნელოვნად შეამცირა მათი შემოსავალი. სწორედ ამიტომ მთავრობის გადაწყვეტილებით, ვებმარბით თხილის სექტორს და ყველა ფიზიკური პირი, რომელსაც 0,2-3 ჰექტარზე ფართობზე აქვს თხილის ბაღი საკუთრებაში ან სარგებლობაში, მიიღებს, 1 ჰექტარზე დაანგარიშებით, 500 ლარის ოდენობით დახმარებას, თხილის მოვლის საშუალებების შესაძენად. დღეის მდგომარეობით, ფერმერების აბსოლუტურ უმრავლესობას აგრობარათებზე დარიცხული აქვთ თანხა, რომლის გამოყენებაც შეუძლიათ შესაბამისი მიზნო-

ბრიობით. შეგახსენებთ, რომ სპეციალიზებული აგრომდარბიებში დარიცხული ქულების გამოყენების ბოლო ვადაა 2023 წლის 31 აგვისტო.

- რა მოლოდინებია წელს აგროდაზღვევის მიმართულებით ?

აგროდაზღვევის პროგრამა უკვე 9 წელია წარმატებით მიმდინარეობს და მუდმივად იხვეწება. ჩვენი მიზანია პროგრამები მეტად ხელმისაწვდომი გახდეს ფერმერებისათვის და მეტმა, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში ჩართულმა ადამიანმა მიიღოს ის სარგებელი რასაც მას სახელმწიფო სთავაზობს. პროგრამის ფარგლებში, მევენახეები 50%-ის ნაცვლად 70%-იანი თანადაფინანსებით ისარგებლებენ. ცვლილება განპირობებულია იმით, რომ გვინდა, მეტი სტიმული მივცეთ მევენახე ფერმერებს, მხოლოდ კახეთში ღვინის ეროვნული სააგენტოს მიერ წარმოებულ კადასტრში 40,000 ჰექტარზე მეტი ფართობია დარეგისტრირებული, შარშან 7,000 ჰექტარზე ვენახი იყო დაზღვეული. აგროდაზღვევაში შეტანილი ცვლილებით გაჩნდა იმის საშუალება, რომ თანხის მეტი ნაწილი ფერმერებმა აგროსამუშაოებზე მიმართონ, მეტი შემოსავალი და სარგებელიც მიიღონ. კახეთში თეთრი ყურძნის შემთხვევაში თუ ფერმერი იხდიდა 340 ლარს, ახლა უკვე 255 ლარსა და 12 თეთრს გადაიხდის, ანუ შარშანდელთან შედარებით 84 ლარით ნაკლებს გადახდა მოუწევს. წითელყურძნიანი ვაზის შემთხვევაში, როცა იხდიდა 637 ლარს, ახლა 478 ლარს გადაიხდის, რაც არის 159 ლარით ნაკლები, ვიდრე შარშან იყო. რაც შეეხება დაზღვევის პირობებს ერთ ბენეფიციარს შეუძლია დააზღვიოს ყველა კულტურა 10 ჰექტრის ოდენობით, ხოლო მარცვლეული კულტურები არაუმეტეს 50 ჰექტრის ოდენობით. კოოპერატივების შემთხვევაში ჰექტრებზე შეზღუდვა არ ვრცელდება. 50 000 ლარი არის მაქსიმალური თანხა, რაც შეიძლება გაიცეს ერთი კოოპერატივისთვის. პროგრამა ითვალისწინებს მოსავლის დაზღვევას ისეთი სტიქიური მოვლენებისგან, როგორიცაა სეტყვა, წყალდიდობა, ქარიშხალი და საშემოდგომო ყინვა. საშემოდგომო ყინვაზე მოსავლის დაზღვევა მხოლოდ ციტრუსოვან კულტურებზე ვრცელდება.

- რა კეთდება იმისათვის რომ ფერმერებს გაეზარდოთ ახალ სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკაზე წვდომა

სიახლეს არ წარმოადგენს ის, რომ სასოფლო-სამეურნეო მექანიზაციაზე მოთხოვნა კერძო სექტორის მხრიდან მაღალია. სწორედ ამიტომ, ბოლო წლების განმავლობაში სახელმწიფო ხელშეწყობით ისარგებლა 3,000-მდე ბენეფიციარმა, რომლებმაც შეიძინეს 5000 ერთეულზე მეტი, დაახლოებით 200 მილიონი ლარის ღირებულების სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკა. მოგესხენებათ, რომ 2021-2022 წლებში პრემიერის ინიციატივით ამ მიზნობრივობით გამოიყო 50 მლნ ლარი, რომლითაც 4 392 ერთეული ტექნიკის შეძენაში დავეხმარეთ ფერმერებს.

წელს, სპეციალურად სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისათვის დავიწყეთ სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების სახელმწიფო პროგრამა, სახელმწიფოს მხრიდან ღირებულების საკმაოდ მაღალი 50%-იანი (არაუმეტეს 100 ათასი ლარის) საგრანტო დაფინანსებით, რისთვისაც 10 მლნ. ლარია გამოყოფილი. აღნიშნულ პროგრამაში ამ დროისათვის მიმდინარე რეგისტრაცია, ამ ეტაპზე, უკვე ათზე მეტ ბენეფიციარს დაუფინანსდა 1 მლნ ლარზე მეტი ღირებულების სხვადასხვა სახის სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა.

ველური ვაზი საქართველოში

ველური ვაზი, რომლის ლათინური სახელწოდებაცაა *Vitis vinifera subsp. sylvestris* Gmel., საქართველოში მრავალფეროვანი რეგიონალური სახელებით არის ცნობილი როგორცაა ტყის ვაზი, კრიკინა, უსურვაზი, ბაბილო, ძველბილი, მორცხულა, ბურეხი, შხურჩი და ა.შ. ის წარმოადგენს ევრაზიული ვაზის *Vitis vinifera L.* ერთ-ერთ ქვესახეობას, რომლის მეორე ქვესახეობას *Vitis vinifera subsp. sativa DC.* მიეკუთვნებიან კულტივირებული ვაზის ჯიშები.

ბიოლოგიური მახასიათებლების მიხედვით, ველური ვაზი მიეკუთვნება ძირითადად თბილი და სუბტროპიკული კლიმატის მცენარეს. ის არის გაყოფილბინიანი - მდედრობითი და მამრობითი მცენარეებით. აქვს მრგვალი, შავი ფერის, პატარა ზომის მარცვალა და მეჩხერი მტევანი. ნაყოფის ხარისხით ის აღემატება აღმოსავლეთ აზიურ და ამერიკულ სახეობებს. მისი ნაყოფი ტკბილია და არ აქვს ამერიკული სახეობისთვის დამახასიათებელი უსიამოვნო გემო. ის საერთოდ არ არის მდგრადი ფილოქსერას მიმართ და ძალიან ზიანდება სოკოვანი დაავადებებით.

კრიკინა ვაზი, ქვემო ქართლი

ასევე, ბუნებრივი სავარგულების სასოფლო-სამეურნეო მიზნებით ათვისება, დიდი წყალსაცავების აშენება, გზების გაყვანა, ურბანიზაცია და ა.შ. შედეგად მივიღეთ ის, რომ ოდესღაც დიდი ტერიტორიაზე განფენილი მცენარე 1982 წელს შეტანილი იყო „საქართველოს წითელ წიგნში“, რომლის შემცირების ტენდენციებიც კვლავ გრძელდება მავნე ბიოტური ფაქტორების ზემოქმედების შედეგად თუნდაც ეს მცენარე იმყოფებოდეს საქართველოს დაცული

ტერიტორიების არეალის შიგნით. დღეისათვის ველურ ბუნებაში ის მხოლოდ სპორადულად არის შემორჩენილი მცირე პოპულაციების ან ერთეული მცენარეების სახით და უმეტესად აღმოსავლეთ საქართველოში.

ბოტანიკური ღირებულების გარდა მნიშვნელოვანია ველური ვაზის აგრონომიული ღირებულება: კრიკინა ვაზის არსებობა ველურ ფლორაში ის საფუძველია, საიდანაც იწყება კულტურული ვაზის დომესტიკაცია ანუ გაკულტურება და შემდგომი სელექცია ახალი ჯიშების შექმნა-გაუმჯობესების მიმართულებით. ეს განსაკუთრებულ მნიშვნელობას საქართველოსათვის იძენს, რომელიც ვაზის დომესტიკაციის კერადაა აღიარებული, ხოლო ამ აღიარების ერთ-ერთი ქვაკუთხედი სწორედ ველურ ვაზზე გადის: ის ადგილი, სადაც ველური ვაზი არ არსებობს ბუნებრივად, არ შეიძლება მიჩნეული იქნეს ვაზის დომესტიკაციის ადგილად. ასევე - ვაზის 525 ქართული ჯიშის წინაპარი სწორედ საქართველოს ველური ვაზია, საიდანაც დაიწყო ჩვენი ვაზების სელექციური პროცესი. დადასტურებულია ამ მცენარის ბევრი ეთნობოტანიკური გამოყენება ჩვენს ქვეყანაში, რომელთა შორისაც აღსანიშნავია ღვინო, არაყი, საძირე, ხიდი, მშენებლობა და ა.შ. შედეგად, ქართველი და უცხოელი მკვლევრები დაწყებული მე-19 საუკუნიდან დღემდე - განსაკუთრებით ბიომრავალფეროვნების და დომესტიკაციის საკითხებით დაინტერესებული - საქართველოს ველურ ვაზს ყოველთვის რთავენ თავიანთ კვლევებში და ევროპულ თუ ადგილობრივ სამეცნიერო პროექტებში. აქედან გამომდინარე, ველური ვაზის ღირებულება კიდევ მეტ მნიშვნელობას იძენს საქართველოსათვის.

ეროვნული სიმდიდრე, რომელსაც სახელმწიფო იცავს“.

ამ ღირებულებიდან გამომდინარე, ღვინის ეროვნული სააგენტო 2014 წლიდან ახდენს ველური ვაზის ექსპედიციურ გამოკვლევას საქართველოში „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის სამეცნიერო პროექტის“ ფარგლებში. შედგენილია ველური ვაზის გავრცელების რუკა, შეგროვებულია და სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ჯილაურას ბაზაზე გაშენებულია ველურ ვაზის ფორმების კოლექცია. ამ საკითხის ირგვლივ ბევრი პუბლიკაციაა გამოქვეყნებული უკანასკნელ წლებში ჩვენი და უცხოელი მკვლევრების მონაწილეობით და ა.შ. ვიმედოვნებთ, რომ ყველა აქამდე გადადგმული ნაბიჯი და საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის პოლიტიკა მნიშვნელოვან ყურადღებას დაუთმობს საქართველოს ველური ვაზის კონსერვაციის საკითხებს და მის მეცნიერულ შესწავლას მომავალშიც.

მრავალშტამბიანი ვაზი

საქართველოს კანონი „ვაზისა და ღვინის შესახებ“ (1998) გამოარჩევს ველური ვაზის განსაკუთრებულ როლს საქართველოსათვის და მუხლში 4. „ვაზის გენეტიკური რესურსები და მათი დაცვა“ აღნიშნავს: „ვაზის გენეტიკური რესურსები, მათ შორის, ვაზის ადგილობრივი ჯიშების გენოფონდი და ვაზის ველური ფორმები, არის

ველური ვაზი არის საქართველოს ფლორის ბინადარი, რომელიც ოდესღაც ფართოდ იყო გავრცელებული მთელ მის ტერიტორიაზე (ძველი მოგზაურები აღწერენ ვაზებით დაბურულ ტყეებს საქართველოში) მე-19 საუკუნის შუა ხანებამდე - ამერიკული დაავადებები ვაზის ჭრაქის, ნაცარის და მწერ ფილოქსერას შემოჭრამდე საქართველოში. ამ პერიოდიდან მოყოლებული იწყება ველური ვაზის დრამატული შემცირება ჩვენს ქვეყანაში, რასაც დაემატა *Vitis*-ის გვარის სახეობების გავლურება მე-19 საუკუნის ბოლოდან და მათი გადაქცევა ინვაზიურ სახეობებად.

ყვავილობის წინ

მამრობითი ყვავილი

მდედრობითი ყვავილი

ნაყოფი

ღვინის ეროვნული სააგენტო გურიაში, სამეგრელოში, იმერეთსა და აჭარაში ვენახების კადასტრის პროგრამის განხორციელებას იწყებს

ვენახების კადასტრის მნიშვნელობა და პროგრამის დეტალები ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილემ, ზურაბ ვაჭარაძემ და მევენახეობის კადასტრის სამმართველოს უფროსმა, დავით მაღრაძემ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის, გურიის, სამეგრელოსა და იმერეთის რეგიონების მუნიციპალიტეტების ხელმძღვანელ პირებთან და სამხარეო ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან გამართულ სამუშაო შეხვედრებზე განიხილეს.

როგორც შეხვედრებზე აღინიშნა, ვენახების კადასტრის პროგრამის განხორციელება მნიშვნე-

ლოვანია მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარებისთვის; კადასტრის შექმნა რთველის პროცესის გამარტივებასა და ყურძნისეული პროდუქტების ხარისხს უზრუნველყოფს.

ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლების მხრიდან, პროგრამის განხორციელების პროცესში, კომპეტენციის ფარგლებში, ჩართვის სრული მზადყოფნა გამოითქვა.

პროგრამის განხორციელების შემდეგ ეტაპზე დაიწყება შესაბამისი ტექნიკური პერსონალის მომზადება და რეგისტრაციის პროცესი.

ვენახების კადასტრის პროგრამას ღვინის ერო-

ვნული სააგენტო 2014 წლიდან ახორციელებს.

პროგრამა უკვე დასრულდა კახეთის, რაჭა-ლეჩხუმის, ქვემო ქართლის, შიდა ქართლის, მცხეთა-მთიანეთისა და სამცხე-ჯავახეთის რეგიონებში, სადაც ჯამში, აღწერილია 45 312 ჰა ფართობის ვენახი.

ვენახების კადასტრი იქმნება თითოეული ვენახის ნაკვეთის რეგისტრაციით და მოიცავს ვენახში არსებულ ვაზის ჯიშებს, დარგის თარიღს, ვენახის მდგომარეობას და ა.შ. ინფორმაციის შეკრება ხდება სავლელ პირობებში, მევენახეობის გამოკითხვით და აერო-ფოტოებზე გამოხატული ვენახის ნაკვეთების იდენტიფიკაციით.

ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის ქალაქ ჩინგდუში ღვინისა და საკვების საერთაშორისო გამოფენა „THE 108TH CHINA FOOD & DRINKS FAIR“ გაიმართა

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, გამოფენაში ქართული ღვინის მწარმოებელი 34 კომპანია მონაწილეობდა. პანდემიის შემდეგ, ეს იყო ქართული ღვინის პირველი მასშტაბური წარდგენა ქვეყანაში, რომელიც საქართველოსთვის ერთ-ერთი სტრატეგიული ბაზარია; ჩინეთი ქართული ღვინის ექსპორტიორი ქვეყნების ხუთეულში შედის.

გამოფენის გახსნას ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარე ლევან მეხუბლა და საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკაში არჩილ კალანდია ესწრებოდნენ.

„პანდემიის შემდეგ, საქართველო დაბრუნდა ჩინეთის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს გამოფენაზე. საქართველოს დელეგაცია იყო ერთადერთი სტუმარი ქვეყანა, რომელიც მონაწილეობდა გამოფენის ოფიციალური გახსნის ცერემონიაში.

ქართულ სტენდზე წელს წარმოდგენილი იყო ქართული ღვინის მწარმოებელი 34 კომპანია. უნდა აღინიშნოს, რომ ძალიან იაქტიურა კერძო სექტორმა, მათი დიდი სურვილი იყო გამოფენაში მონაწილეობა. ისევე როგორც ყველა სხვა მარკეტინგული ღონისძიება, გამოფენაში „The 108th China Food & Drinks Fair“ მონაწილეობა ქართული ღვინის ცნობადობას და გაყიდვებს ჩინეთის სტრატეგიულ ბაზარზე კიდევ უფრო გაზრდის“, - აღნიშნა ლევან მეხუბლამ.

ჩინეთში ვიზიტის ფარგლებში, ლევან მეხუბლა ადგილობრივი ხელისუფლების, კომერციული კომპანიებისა და „ქართული ღვინის სახლების“ წარმომადგენლებს შეხვდა. შეხვედრებზე მხარეებმა ქართული ღვინის ექსპორტის გაზრდის პოტენციალი და მარკეტინგული აქტივობების საკითხები განიხილეს.

გამოფენა „The China Food & Drinks Fair“ ჩინეთში 1955 წლიდან ტარდება და ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს გამოფენად ითვლება, რომელსაც მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან ყოველწლიურად ათასობით ღვინის მწარმოებელი და მილიონამდე ვიზიტორი ესწრება. ეს არის საუკეთესო შესაძლებლობა, რომ ქართული ღვინო უფრო ცნობადი და პოპულარული გახდეს სამხრეთ აღმოსავლეთ აზიის ბაზარზე. გამოფენის ფარგლებში, ქართული ღვინის კომპანიების წარმომადგენლებმა შეხვედრები გამართეს პარტნიორებთან და პოტენციურ იმპორტიორებთან.

ღვინის ეროვნული სააგენტო ჩინეთში აქტიურ მარკეტინგულ საქმიანობას განაგრძობს

ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარე ლევან მეხუბლა სამუშაო ვიზიტით ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკაში იმყოფებოდა. ვიზიტის ფარგლებში, სააგენტოს უფროსი ქალაქ ჩენგდუში, ღვინისა და საკვების საერთაშორისო გამოფენის „The 108th China Food & Drinks Fair“ გახსნის ღონისძიებას დაესწრო და სამუშაო შეხვედრები გამართა.

„ქართული ღვინის კონკურენტუნარიანობის გაზრდისთვის, მნიშვნელოვანია საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაცია. უკვე მრავალი წელია, ჩინეთი საქართველოსთვის ერთ-ერთი სტრატეგიული ბაზარია და, შესაბამისად, ქართული ღვინის პოპულარიზაციის მიზნით, სააგენტო მრავალ აქტივობას ახორციელებს. ჩენგდუში გამართულ შეხვედრებზე განხილული იყო ჩინეთის ბაზარზე ქართული ღვინის საექსპორტო პოტენციალის ზრდის გეგმები, ჩინეთში იმპორტთან დაკავშირებული საკითხები და სავაჭრო ურთიერთობის მიმართულებით ახალი ერთობლივი პროექტები“, - აღნიშნა ლევან მეხუბლამ.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარემ მონაწილეობა მიიღო ღვინის მწარმოებელ ქართულ კომპანიებსა და ჩინურ კომპანიებს შორის თანამშრომლობის შესახებ მემორანდუმის გაფორმების ღონისძიებას. ღვინის ეროვნული

სააგენტოს ჩართულობით, ქართული ღვინის მწარმოებელმა ხუთმა კომპანიამ მემორანდუმი ჩინეთის ქალაქ ურუმჩის ორ იმპორტიორ კომპანიასთან გააფორმა. ღონისძიების მონაწილეებს სიტყვით ლევან მეხუბლამ მიმართა, რომელმაც ქართული ღვინის კულტურაზე და ისტორიაზე, ასევე ქართული ღვინისთვის ჩინეთის ბაზრის მნიშვნელობასა და მზარდ ექსპორტზე ისაუბრა.

ჩენგდუში გაიმართა მედიაპროდუქტების საკომუნიკაციო კონფერენცია, სადაც ქართული ღვინის კულტურის, ისტორიისა და თანამედროვე ინდუსტრიის შესახებ პრეზენტაცია ღვინის ეროვნული სააგენტოს მარკეტინგისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის დეპარტამენტის მთავარმა სპეციალისტმა ქეთი გეგენავამ წარადგინა. აღნიშნული ღონისძიება ალკოჰოლური სასმელების ინოვაციებსა და ინვესტიციებს მიეძღვნა და მთელი ჩინეთის მასშტაბით გადაიცა.

რაჭა-ლეჩხუმის მეღვინეებისთვის პროფესიული სასწავლო კურსი გაიმართა

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, რაჭა-ლეჩხუმის მეღვინეებისთვის ერთკვირიანი პროფესიული სასწავლო კურსი ქალაქ ამბროლაურში და ცაგერის მუნიციპალიტეტში გაიმართა. ერთკვირიანი სასწავლო კურსს რეგიონის, ჯამში, 70-მდე მარნის წარმომადგენელი დაესწრო.

მონაწილეები ინფორმაციას სხვადასხვა საკითხზე, მათ შორის, მევენახეობის საფუძვლები, ვენახების კადასტრი, საექსპორტო დოკუმენტაციის მომზადება, ღვინის ეტიკეტირება, მარკეტინგი და სერტიფიცირება დარგის სპეციალისტებისგან იღებდნენ.

აღნიშნული საკითხების საფუძვლიანი ცოდნა უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია მცირე მარნების განვითარებისთვის. პროფესიული სასწავლო კურსის დასრულების შემდეგ, მონაწილეებს სერტიფიკატები გადაეცათ.

პროფესიული სასწავლო კურსი ქვემო სვანეთის რეგიონული სამსახურის ჩართულობით ჩატარდა. აღსანიშნავია, რომ სასწავლო კურსი წინ უსწრებდა ამბროლაურში, მიმდინარე წლის ივლისში დაგეგმილ რიგით მეორე ღვინის ფესტივალს, რომლის ფარგლებშიც რაჭა-ლეჩხუმის ღვინის საწარმოებისა და მცირე მარნების წარმომადგენლებს შესაძლებლობა ექნებათ, საკუთარი პროდუქცია შესთავაზონ ფესტივალზე მოწვეულ ევროპელ სომეხელებს, იმპორტიორებსა და ქართველ ექსპორტიორებს, რომლებიც რეგიონის ღვინის პოპულარიზაციით არიან დაინტერესებულნი. რაჭა-ლეჩხუმის ღვინის

ფესტივალი ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით იმართება და მისი მიზანი ადგილობრივი მევენახეობა-მეღვინეობის განვითარების ხელშეწყობაა.

ვაზის ვირუსული დაავადებების კონტროლი სანერგე მეურნეობებში

ვაზის ვირუსული დაავადებების გავრცელება საქართველოში

ვაზის ვირუსული დაავადებები, ისევე, როგორც მევენახეობის ყველა ქვეყანაში, საქართველოშიც არის გავრცელებული. სამწუხაროდ, ჩვენთან ვაზის და ზოგადად მცენარეთა ვირუსულ დაავადებებს ნაკლები ყურადღება ექცევა. მევენახეთა მთელი ძალისხმევა მცენარეთა დაცვის კუთხით ძირითადად მიმართულია ჭრაქისა და ნაცრის, ასევე სხვადასხვა სიდამპლეების მიმართ ბრძოლის ღონისძიებებისაკენ. ვირუსული დაავადებები უმეტეს შემთხვევაში იგნორირებულია, თუმცა ეს გამოწვეულია დაავადების სიმპტომატიკის და გავრცელების გზების ცოდნის დეფიციტით.

საქართველოში, განსაკუთრებით კახეთის და შიდა ქართლის რეგიონებში, ყველაზე მეტად გავრცელებული ვირუსული დაავადებებიდან ერთ-ერთია ვირუსული ლაქიანობა, რომლის გამომწვევია ვაზის ლაქიანობის ვირუსი (Grapevine Fleck Virus-GFkV) - დარღვევებზე ვითარდება ლოკალური ლაქები, ზრდასრულ ფოთლებზე მოზაიკური სიმპტომები ვლინდება, ფოთლები იჭმუჭნება და ქვევით ეხვევა. მაღალი ტემპერატურისას

სიმპტომები ინიღბება. ფართოდაა გავრცელებული ფოთლის მარაოსებრი გადაგვარება, იგივე მუხლთშორისების დამოკლება. მისი გამომწვევია ვაზის მუხლთშორისების დამოკლების ვირუსი (Grapevine Fanleaf Virus-GFLV): დაავადებულ მცენარეზე ვითარდება დეფორმირებული, მარაოსებრი ფოთლები, ყვითელი და ქლოროზული ლაქები, ფოთლებზე ჩნდება მოზაიკური კანტები, ძარღვებზე - რგოლები. მცენარეზე ვითარდება მცირე ზომის და რაოდენობის ნაყოფები. თითქმის ყველა რეგიონში გვხვდება ვაზის ფოთლების დახვევა, რომელსაც იწვევენ ვაზის ფოთლების დახვევის ვირუსი-1 (Grapevine Leaf Roll Virus-1, GLRV-1) და ვაზის ფოთლების დახვევის ვირუსი-3 (Grapevine Leaf Roll Virus-3, GLRV-3).

ევროპული სასერტიფიკაციო სისტემებით და ხმელთაშუაზღვისპირეთის ქვეყნების მცენარეთა დაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციის EPPO-ს სტანდარტებით განსაზღვრულია ვაზის ვირუსული დაავადებების საკმაოდ ფართო სპექტრი, რომელთა მონიტორინგიც აუცილებელია ყველა თანამედროვე სანერგე მეურნეობისათვის. ეს ვირუსებია:

- GLRV-1 - Grapevine leafroll virus 1 - ვაზის ფოთლების დახვევის ვირუსი-1;
- GLRV-2 - Grapevine leafroll virus 2 - ვაზის ფოთლების დახვევის ვირუსი-2;
- GLRV-3 - Grapevine leafroll virus 3 - ვაზის ფოთ-

- ლების დახვევის ვირუსი-3;
- GFkV - Grapevine fleck virus - ვაზის ლაქიანობის ვირუსი;
- GFLV - Grapevine fanleaf virus - მუხლთშორისების დამოკლების ვირუსი;
- GVA - Grapevine virus A - ვაზის A ვირუსი;
- ArMV - Arabis mosaic virus - არაბისის მოზაიკის ვირუსი;
- GBV - Grapevine B virus - ვაზის B ვირუსი;

დაავადებების გავრცელება

საქართველოს სანერგე მეურნეობებში EPPO-ს სტანდარტების მიხედვით 8 ვირუსზე ჩატარებული გამოკვლევების შედეგად ყველაზე ინტენსიურად გავრცელებული აღმოჩნდა ვაზის ფოთლის დახვევის ვირუსები GLRV-1 და GLRV-3, ასევე ვაზის ლაქიანობის ვირუსი GFkV და მუხლთშორისების დამოკლების ვირუსი GFLV. მცირე რაოდენობით აღმოჩნდა ვაზის A ვირუსი და არაბისის მოზაიკის ვირუსი; ვაზის B ვირუსი ჯერჯერობით არ დაფიქსირებულა. აღსანიშნავია რომ გამოკვლეულ ნიმუშებში გვხვდება შერეული ინფექციები, 2 ან 3 ვირუსული ინფექცია ერთად (9.26 %), აქედან რქაწითელში შერეული ინფექცია არის 20 % და გვხვდება მხოლოდ ერთი სახის GFLV/ GFkV, ხოლო ქისხა და რქაწითელ ვარდისფერში არის სხვადასხვა სახის შერეული ვირუსული ინფექციები, ორივე ჯიშში შერეული ინფექცია ერთნაირი პროცენტული შემცველობითაა ნანახი- 5.38%.

ვირუსული დაავადებების დიაგნოსტიკა

ვაზის ვირუსული დაავადებების დიაგნოსტიკა ხორციელდება თანამედროვე ლაბორატორიული მეთოდების საშუალებით. სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევით ცენტრში ფუნქციონირებს ვირუსოლოგიის ლაბორატორია, სადაც პირველად საქართველოში, დაინერგა მოლეკულური იზოთერმული ამპლიფიკაციის Reverse Transcription Loop-Mediated Isothermal Amplification (RT-LAMP) PCR მეთოდი. იგი წარმოადგენს ყველაზე სწრაფ, თანამედროვე და ინოვაციურ მოლეკულურ მეთოდს, არის შედარებით მარტივი, სწრაფი, იაფი და ამავდროულად ძალიან ზუსტი.

ვაზის ვირუსების ლაბორატორიული კვლევები ასევე მიმდინარეობს სეროლოგიური დიაგნოსტიკის თანამედროვე მეთოდის - იმუნოფერმენტული ანალიზის (ELISA) ორმაგი დაშრეგების „სენდვიჩ“ (DAS-ELISA) ტესტის გამოყენებით.

ELISA-ს ტესტი წარმოადგენს ფართოდ გამოყენებად დიაგნოსტიკურ მეთოდს, რომელიც დამყარებულია ფერმენტდაკავშირებული ანტისხეული-ანტიგენის ურთიერთქმედებაზე.

ვირუსულ დაავადებებთან ბრძოლა

ვაზის ვირუსულ დაავადებებთან ბრძოლა ითვალისწინებს პროფილაქტიკურ ღონისძიებებს, რომელთა შორის უმთავრესია ჯანსაღი, უვირუსო, სერტიფიცირებული სარგავი მასალის გამოყენება. მნიშვნელოვანია ბრძოლა ვირუსების გავრცელების/გადატანის და რეზერვაციის ფაქტორებთან, როგორცაა ინფექციის გადამტანი მწერები (virus vectors) და რეზერვატორი სარეველა მცენარეები. ვირუსული დაავადებების პრევენციის მიზნით მეტად ეფექტურია თერმოთერაპია - ნერგების დამუშავება ცხელი წყლით. რეკომენდებულია ნერგების 500-იან ცხელ წყალში ჩაღობა 45 წთ-ის ექსპოზიციით.

სარგავი მასალის სერტიფიცირება

ევროკავშირის დირექტივის Council Directive 68/193/EEC on the marketing of material for the vegetative propagation of the vine) და მცენარეთა დაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციის სტანდარტების (EPPO – Pathogen-tested material of grapevine varieties and rootstocks PM4/8/2) შესაბამისად, ახალი ვენახების გაშენება მხოლოდ სერტიფიცირებული (უვირუსო) სარგავი მასალით უნდა ხდებოდეს. საქართველოში მიმდინარეობს ვაზის სარგავი მასალის სერტიფიცირების სისტემის შექმნის პროცესი, რომელშიც წამყვან როლს თამაშობს სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი. ცენტრი, მთელი თავისი ინფრასტრუქტურით, საცდელ-სადემონსტრაციო ბაზებით, ჯიდაურას სადედე და საკოლექციო ვენახებით, კვალიფიციური სამეცნიერო და საწარმოო პერსონალით ორიენტირებულია ვაზის უვირუსო, საბაზისო ნერგის წარმოებაზე. შექმნილია ვაზის ვირუსული დაავადებების კონტროლის ეფექტური მოდელი, მონიშნულია უვირუსო სადედე მცენარეების სქემა. არსებობს ყველანაირი წინაპირობა, რათა მიღებული გამოცდილების ქვეყნის მასშტაბით გავრცელების გზით ხელი შეეწყოს საერთაშორისო კლასის სამრეწველო და საკოლექციო ვენახების გაშენებას, განვითარდეს სერტიფიცირების პროცესი, ჯანსაღი, სერტიფიცირებული სარგავი მასალით დაკმაყოფილდეს ადგილობრივი მოთხოვნები და გატანილ იქნას საერთაშორისო ბაზარზე.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნება

საქართველოს ბიომრავალფეროვნება უამრავ სახეობასა თუ ჯიშს მოიცავს, დღეს კი მის რამდენიმე თვალსაჩინო წარმომადგენელს გავაცნობთ

• წყავი • PRUNUS LAUROCÉRASUS

რაც შეეხება მცენარეებს, საქართველოს ფლორის მნიშვნელოვანი წარმომადგენელია წყავი, რომლის ლათინური სახელია Prunus laurocerasus. წყავი მარადმწვანე ბუჩქის სახით გვხვდება ბუნებაში და ვარდისებრთა ოჯახს მიეკუთვნება.

წყავს აქვს ფართო, პრილა და ოვალური ფოთლები და ყვავილობისას წვრილი, თეთრი ფერის ყვავილებით, მისი ნაყოფი შავი კენკრისმაგვარია. ევრაზიაში, ჩრდილოეთ ამერიკასა და ანტილიის კუნძულებზე მისი 25-მდე სახეობაა გავრცელებული. კავკასიაში ის ზღვის დონიდან 1700 მეტრზე გვხვდება და მკაცრი ყინვებისადმი მედეგობით გამოირჩევა.

წყავის ფოთლებსა და ნაყოფს მრავალი გამოყენება გააჩნია, მათ შორის ხალხურ მედიცინაში. მისგან ამზადებენ სხვადასხვაგვარ ნაყენებს, რომელთაც მრავალი დაავადების სამკურნალოდ იყენებენ.

წყავი მარადმწვანე და ზომიერი კლიმატური პირობების მიმართ გამძლე მცენარეა. იგი წარმატებით შეიძლება გამოყენებული იქნას, როგორც ქარსაფარ ზოლებში, ასევე დეკორატიული დანიშნულებით, რადგან იგი გასხვლას კარგად იტანს და მისთვის სასურველი ფორმის მიცემა შესაძლებელია.

• ქართული მუხა • QUERCUS IBERICA

საქართველოს ფლორის მეორე წარმომადგენელია ქართული მუხა - Quercus iberica, რომელიც საშუალო, 18-20 მ-მდე სიმაღლის ხეა. მას აქვს მოწითალო და მურა რუხის ტოტები. მუხის კვირტები მოგრძო-კვერცხისებრი ან მორმგვალ-წაწვეტებულია. იგი იზრდება მთის ქვედა და შუა სარტყელში ზღვის დონიდან 1700 მ-მდე და ცოცხლობს 500 წლამდე.

ქართული მუხა გავრცელებულია ბალკანეთის ნახევარკუნძულზე, შავის ზღვის სანაპირო ტრაპზონამდე, თურქეთსა და ჩრდილოეთ ირანში, ასევე კავკასიის ტერიტორიაზე. მას საქართველოში გავრცელებულ მუხებს შორის ყველაზე დიდი ფართობი უჭირავს, რომელიც გვხვდება თითქმის ყველა ტყიან რეგიონში. იგი გვხვდება,

როგორც შერეულ, ისე ფართოფოთლოვან ტყეში.

ისტორიულად ქართულ მუხას აფასებდნენ მისი სიძლიერითა და გამძლეობით. XVIII-XIX საუკუნეებში იგი ფართოდ გამოიყენებოდა გემთმშენებლობაში. ქართული მუხა ასევე პოპულარული არჩევანი იყო ავეჯის მწარმოებლებისთვის. ქართული მუხა დღესაც მაღალი ხარისხის მერქნად მიიჩნევა და მას ხშირად იყენებენ მაღალი ხარისხის ავეჯისა და იატაკის დასამზადებლად, ასევე, სამშენებლო პროექტებში. თუმცა, იმის გამო, რომ ქართული მუხა ნელა მზარდი ხეა, მისი დიდი რაოდენობით მოპოვება შესაძლოა ძვირადღირებული და გარკვეულწილად რთული იყოს.

• მოლალური • ORIOLUS ORIULUS

საქართველოში ფრინველთა 201 გადამფრენ-მობუდარი სახეობაა დაფიქსირებული, მათგან ერთ-ერთი კი მოლალურია. მოლალური, ასევე ცნობილია როგორც გულყვითელა და ბელურასნაირთა რიგს მიეკუთვნება. მისი ლათინური სახელია Oriolus oriolus. ეს სახეობა გავრცელებულია ევროპაში, აზიასა, და სამხრეთ-დასავლეთ აფრიკაში.

მოლალურის სხეულის სიგრძე 25 სანტიმეტრს აღწევს, მამალი გულყვითელა მოოქროსფრო-ყვითელი, შავნარევი შეფერილობით გამოირჩევა, ხოლო მდედრი და ახალგაზრდა ინდივიდები - მომწვანო-მოყვითალო ბუმბულით. ორივე სქესის მოლალურს ახასიათებს წითელი ნისკარტი

და მოლურჯო-ნაცრისფერი ფეხები. როგორც საქართველოს ბინადარ ფრინველთა დიდი ნაწილი, მოლალურიც ხეებზე იშენებს ბუდეებს და მისი რაციონი ძირითადად მწერებით, ხოლო იშვიათად კენკროვანი მცენარეებით შემოიფარგლება. დასაბუდეებლად ის ირჩევს მეჩხერ და ჭალის ტყეებს, ქარსაცავ ზოლებსა და ბაღებს. ბუდობის პერიოდი მაისში იწყება, რომლის დროსაც ის 3-4 კვერცხს დებს.

მოლალურის გალობა, რომელიც ფლეიტის ხმას მოგაგონებთ, არაერთი პოეტის შთაგონების წყარო გამხდარა და ხალხური სახელი - „ბიჭო-გოგიაც“ დაიმსახურა.

• მიმინო • ACCIPITER NISUS

მოლალურის შემდეგ, გავაცნობთ მიმინოს, რომლის ლათინური დასახელებაც Accipiter nisus. მიმინო ქორისებრთა ოჯახს მიეკუთვნება და გვხვდება ევროპაში, აზიასა და აფრიკაში. ზრდასრულ მამრს მოლურჯო ნაცრისფერი ზედა ნაწილი და ნარინჯისფერი ზოლებიანი ქვედა ნაწილი გააჩნია. მდედრები და ახალგაზრდა ინდივიდები კი ზემოდან ყავისფერი, ქვემოდან კი დაბოლილი შეფერილობით ხასიათდებიან. მდედრი ინდივიდის ზომა მამრისას დაახლოებით 25%-ით აღემატება -ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ზომის განსხვავება სქესებს შორის ფრინველის ნებისმიერ სახეობაში.

მიუხედავად იმისა, რომ ის მტაცებელია, რომე-

ლიც ტყის ფრინველების დაჭერაშია გაწაფული, მიმინო შეიძლება ნებისმიერ პატიტატი შეგვხვდეს - ის ხშირად ნადირობს ბაღის ფრინველებზე, მცირე ზომის მღრღნელებსა და ქვეწარმავლებზე. მამრები მიდრეკილნი არიან უფრო პატარა ფრინველებზე ნადირობისკენ, მდედრებს კი 500 გრამამდე წონის ფრინველების მონადირეობაც შეუძლიათ.

მიმინო ბუდეს ხეზე იკეთებს, მისი ბუდობის პერიოდი აპრილის შუა რიცხვებში იწყება. დედალი 4-5 კვერცხს დებს და 31-33 დღე-ღამეს კრუხობს. ამ პერიოდში დედალსა და მართვეებს (ქულებს) მამალი კვებავს, 24-30 დღის შემდეგ კი მართვეებს დამოუკიდებლად ფრენა შეუძლიათ.

ფრინველებზე დაკვირვება საქართველოს ეროვნულ პარკებში

საქართველო მსოფლიოში მტაცებელ ფრინველთა მიგრაციის ერთ-ერთ უდიდეს კორიდორად ითვლება და ის მსოფლიოში მესამე ადგილზეა, რის გამოც რეგიონი ყოველწლიურად უფრო და უფრო მეტ ტურისტსა და ამ დარგით დაინტერესებულ მეცნიერს იზიდავს.

ყოველწლიურად საქართველოს გავლით 1 000 000-ზე მეტი ფრინველი მიემგზავრება სამხრეთის თბილი ქვეყნებისკენ და შემდეგ უკან, საკუთარ ქვეყნებში ბრუნდება. საქართველოს უნიკალური მდებარეობა და კლიმატური პირობები გადამფრენ ფრინველთა სიმრავლეს განაპირობებს, რაც ფრინველებზე დაკვირვების მოყვარულებს დაუვიწყარ შთაბეჭდილებებს უქმნის.

საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე, წელიწადის სხვადასხვა დროს შთაბეჭდილებებით აგავსებთ წყალმცურავი, მობინადრე მტაცებელი და მიმომფრენი ფრინველების მიერ შექმნილი საოცარი პეიზაჟები, მათზე დაკვირვება სპეციალურად მოწყობილი სათვალთვალ კომპლექსებიდან კი განსაკუთრებით სასიამოვნო და ემოციებით სავსე პროცესია.

ნახვას შესაძლებელია მრავლადაა კაკაბი. იშვიათად, მაგრამ მაინც შეხვდებით დურაჯს. ხოლო ალაზნის ჭალებში, მრავლად შეხვდებით საქართველოს სიამაყე - კოლხური ხოხობი. ვაშლოვანის თიხის ციცაბო კლდეებზე მერცხლების კოლონიები ბუდობენ, რომელსაც “მერცხლების ქალაქს” უწოდებენ. აქ წყლის ფრინველების სიმრავლეა, რომელსაც ყანჩები, ჩვამები, იხვინჯები, გარეული იხვები, წითელი იხვები, შაკი, თეთრკუდა ფსოვი წარმოადგენენ.

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიები

ჯავახეთის სრულიად განსხვავებულ და განუმეორებელ სილამაზეს ეგზოტიკური ფრინველების სიმრავლე განსაკუთრებულ ხიბლს სძენს. მთელს კავკასიაში ჯავახეთი გამოირჩევა მრავალრიცხოვანი ტბებითა და ჭაობებით. მსოფლიოში იშვიათად გვხვდება ჯავახეთის მსგავსი ადგილები, სადაც ზღვის დონიდან ასეთ სიმაღლეზე ჭარბტენიანი ტერიტორია და ამ რაოდენობის ტბები ერთად არის თავმოყრილი. იგი აღიარებულია გადამფრენ და მობინადრე ფრინ-

თუ თქვენ თავისუფალი დროის მშვიდ გარემოში გატარება გსურთ და სურვილი გაქვთ დააკვირდეთ საქართველოში მობინადრე თუ გადამფრენ ფრინველებს, საქართველოს ეროვნულ პარკებში სპეციალურად მოწყობილი კომპლექსები დაგხვდებით, საიდანაც ულამაზესი სანახაობის მომსწრე გახდებით. ვიზიტორთა ცენტრებში ჭოგრიტის ქირობასაც შეძლებთ.

ბენ: ტყის ქათმები, კაუჭნისკარტა კრონშენკები, მელოტები, კოკონები, ქოჩორები, თეთრშუბლა ბატები, სისინა და მყივანა გედი, ხუჭუჭა ვარხვი და დიდი მყივანი არწივი. ძნელად თუ შეხვდებით - საქართველოს ფაუნის ულამაზეს ფრთოსანს - კოლხურ ხოხობს.

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები

უნიკალური ბუნებით მდიდარი ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, ჩანჩქერებისა და ფრინველების სამფლობელო - მოგზაურობას ემოციებითა და წარუშლელი შთაბეჭდილებებით აავსებს. ალპური იალაღების თავზე მთის არწივები, ბატკანძერები და ორბები დაქრიან. აქ მობინადრე როჭო და შურთხი კი ის ფრინველებია, რომელსაც მხოლოდ კავკასიაში შეხვდებით. ბევრია კირკიტა და კაკაჩა. გვხვდება რამდენიმე სახეობის ბუ. აქ შეიძლება - კაკების გუნდის, კოდალას, პაწაწინა წითელთავა მთიულებისა და მთახეხიანი თეთრგულა შაშვების ნახვა. გრძელნისკარტა და ძალიან ლამაზი წითელფრთიანი კლდეცოციაც წელიწადის თბილ ნაწილს მთაში ატარებს და მხოლოდ ზამთრის პირზე ეშვებიან ბარში. ყვითელგულა მოლადურები, მთის მდინარეებში თამამად მყვინთავი წყლის შაშვები, წიწკანები, ხეცოციები, ჭინჭრაქები, ნიბლიები, გუგულები და კოდალები ლაგოდეხის ტყის ბინადრები არიან.

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები

ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში მოგზაურობისას

კოლხეთის ეროვნული პარკი

იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივ მემკვიდრეობად აღიარებული კოლხეთის ეროვნული პარკი ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული და უჩვეულო ადგილია საქართველოში. წელიწადის სხვადასხვა დროს ის სრულიად უნიკალურ და განსხვავებულ სანახაობას გპირდებათ. კოლხეთის ეროვნულ პარკში, წლის განმავლობაში შესაძლებელია 50 ათასამდე წყალმცურავ, მობინადრე და მიმომფრენ იშვიათ და ულამაზეს ფრინველებზე დაკვირვება.

ოქტომბერში შავი ზღვის სანაპიროს გასწვრივ სამხრეთისკენ მფრინავ მტაცებლებზე დაკვირვებაა შესაძლებელი. სამხრეთისკენ ზღვის ნაპირს მიუყვებიან სხვადასხვა სიმაღლეზე და სისწრაფით ჰაერში მოლივლივე - კაკაჩები, ძერები, კირკიტები, მარჯნები, შევარდნები, ძელქორები, კრაზანაჭამია, თეთრკუდა, ველის და ბექობის არწივები.

ზამთარში ჩრდილოეთიდან, კოლხეთის ეროვნულ პარკში იხვების, ბატების, გედების, კოკონებისა და ჩვამების გუნდები მოფრინავენ. ხოლო, ადგილობრივი სახეობებიდან პარკში იზამთრე-

ველთათვის გლობალური მნიშვნელობის მქონე ადგილად.

ფარავნის, მადათაფას, სადამოს, ხანჩალისა და კარწახის ტბები წყლის ფრინველთა ნამდვილი სამფლობელოა. საქართველოში მხოლოდ აქ შეხვდებით მობუდარ ლაკლავს, რუხ წეროს, ხუჭუჭა და ვარდისფერ ვარხვებს. ტერიტორიაზე სომხური თოლიების უზარმაზარი კოლონიების ნახვასაც შეძლებთ. ჯავახეთის ტბების ნაპირებზე და აქ არსებულ ჭაობებში მრავლადაა ჩიბუხა, გოჭა, პრანჭია და ოჩოფეხა. თუ გაგიმართლათ, ამ ტერიტორიებზე ვარდისფერ ფლამინგოსაც მოჰკრავთ თვალს.

ქობულეთის დაცული ტერიტორიები

შემოდგომასა და გაზაფხულზე, ქობულეთის დაცული ტერიტორიების უნიკალური ტორფნარის ტერიტორიაზე უამრავი გადამფრენი ან მოზამთრე ფრინველი იყრის თავს. აქ მრავლად ვხვდებით, როგორც საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ ისეთ სახეობებს, როგორცაა

შავი ყარყატი, მცირე კირკიტა, ბექობის არწივი, თეთრკუდა არწივი, დიდი მყივანა არწივი; ასევე ევროპის მასშტაბით (28 სახეობა) იშვიათ და გადაშენების პირას მყოფ სახეობებს: ოქროსფერი კვირიონი, ალკუნი, მცირე ჩვამა, ყვითელი ყანჩა, ივეოსი, შავი ყარყატი და სხვ.

გარდა ამისა, აქ გლობალური საფრთხის წინაშე მყოფი ფრინველების 7 სახეობაა წარმოდგენილი: ველის ძელქორი, მცირე კირკიტა, ველის პრანჭია, დიდი ჩიბუხა, ღალღა და სხვ.

ყაზბეგის ეროვნული პარკი

ყაზბეგის ეროვნული პარკი ერთ-ერთი მდიდარია ფლორისა და ფაუნის წარმომადგენლებით. აქ გავრცელებული ფრინველების უმეტესობა იშვიათ და გადაშენების პირას მყოფ სახეობებს წარმოადგენენ. აქაური ღრმა ხეობები, მთის სერები და სუბალპური მდელოები იდეალური გარემოა დიდი ზომის მტაცებელი ფრინველებისთვის. ფრინველებზე თვალთვალის მოყვარულებისთვის ყაზბეგი მეტად მიმზიდველი ადგილია.

მტაცებელი ფრინველებიდან აქ ვხვდებით: მთის არწივს, ორბს, ბატკანძერს. გავრცელებულია მრავალი ენდემური სახეობა, მათ შორის კავკასიური როჭო, კავკასიური შურთხი. გარკვეულ ადგილებში გვხვდება კაკაბი, გნოლი, დიდი კოჭობა და წითელმუცელა ბოლოცეცხლა. ასევე ყაზბეგის ტერიტორია წარმოადგენს გადამფრენი ფრინველების მიგრაციის ტრასას. შემოდგომის პერიოდში აქ შეხვდებით უამრავი სახეობის გადამფრენ ფრინველს: მწყერი, ტყის ქათამი, ყანჩების მრავალი სახეობა, იხვები, წეროები, მიმინოსებრთა სახეობის მტაცებელი ფრინველები და სხვა.

ალგეთის ეროვნული პარკი

თბილისიდან სულ რაღაც 1 საათის მანძილზე მდებარე ალგეთის ეროვნული პარკი სააინტერესო მიმართულებას წარმოადგენს ფრინველებზე დაკვირვების მოყვარულთათვის. აქ არსებული წიწვოვან და ფოთლოვან ტყეებში, ასევე ულამაზეს კანიონებში 60-ზე მეტი სახეობის ფრინველია წარმოდგენილი, რომელთა შორისაა: ქორი, მიმინო, კაკაჩა, მდელოს ძელქორი, ჭოტი, ყაპყაპი, ოფოფი, შავი კოდალა, მერცხალი, შაშვი, ჩხიკვი, წიწკანა, ჭინჭრაქა, ჩიტბატონა და სხვა. ხეობაში ფიქსირდება ძალზე იშვიათი ბექობის არწივიც.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ლევან ჯორჯია: „ბრაკონიერობის წინააღმდეგ ბრძოლა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტისთვის პრიორიტეტია“

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის პრიორიტეტულ მიმართულებებს შორის, ბრაკონიერობის წინააღმდეგ ბრძოლა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესია. უკანონო თევზჭერის ფაქტების გამოვლენისა და აღკვეთის მიზნით, დეპარტამენტის თანამშრომლები, ქვეყნის მასშტაბით, 24-საათიან, უწყვეტ პატრულირებას ახორციელებენ. მისიერი რეაგირება ხდება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ცხელ ხაზზე (153) შემოსულ თითოეულ შეტყობინებაზე. გარდა ამისა, პერიოდულად, განსაკუთრებით ისეთი ლოკაციებზე, სადაც ბოლო წლებში ბრაკონიერობის ფაქტები შედარებით ხშირია, იგეგმება პრევენციული ღონისძიებები. ბრაკონიერობის წინააღმდეგ ბრძოლას კიდევ უფრო ეფექტურს ხდის დეპარტამენტის გაძლიერების პროცესი - არც ისე დიდი ხნის წინ, დეპარტამენტმა დამატებით შეიძინა მაღალი გამავლობის მანქანები, ე.წ. ბაგები, გასაბერი ნავები, სხვადასხვა თანამედროვე ტექნიკური საშუალება... გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფროსი, ლევან ჯორჯია აცხადებს, რომ ახალი ტექნიკისა და აღჭურვილობის საშუალებით, დეპარტამენტი გაცილებით ეფექტურად გარემოსდაცვით კონტროლს განახორციელებს და ყველა მიმართულებით, მათ შორის უკანონო თევზჭერის წინააღმდეგ ბრძოლა, გაცილებით უკეთეს შედეგს გამოიღებს:

- ბატონო ლევან, რა შედეგს გამოიღებს დეპარტამენტის ტექნიკური გაძლიერება და კონკრეტულად რა მიმართულებისთვისაა ახალი აღჭურვილობა მნიშვნელოვანი?

გარემოს დაცვა სახელმწიფო პოლიტიკის პრიორიტეტული მიმართულებაა და შესაბამისად, ამ სფეროში, მთავრობა მნიშვნელოვან რეფორმებს ახორციელებს. მათ შორის, საკანონმდებლო მიმართულებით. თუმცა, გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევების მინიმუმამდე დასაყვანად მნიშვნელოვანია ეფექტური გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლი. სწორედ ამ მიზნით გრძელდება გარემოსდაცვითი

ზედამხედველობის დეპარტამენტის გაძლიერების პროცესი. ბოლო პერიოდში, დეპარტამენტმა ახალი ტექნიკა და აღჭურვილობა შეიძინა. ტექნიკურ შემადგენლობას 14 ავტომობილი რენო დასტერი, 6 ე.წ. ბაგი და 8 გასაბერი ნავი შეემატა. ახალი რენო დასტერები აღჭურვილია „ჯიპიუს“ მოწყობილობებით, არის მაღალი გამავლობის, რაც რთულად მისასვლელ ადგილებში პატრულირების საშუალებას იძლევა. პრაქტიკულად მიუვალ ადგილებში პატრულირებისთვის კი, დეპარტამენტის თანამშრომლები „ბაგებს“ გამოიყენებენ. ასევე შევიძინეთ - ატმოსფერულ ჰაერში მტვრის ნაწილაკების გამომეზობი, საწარმოს მილიდან სინჯის ამღები მობილური აირანალიზატორი (თანმდევი აქუსუსარებითა და დამატებითი აღჭურვილობით), დრონები, ფოტოხაფანგები, ვიდეორეგისტრატორების კომპლექტები. ახალი ტექნიკა და აღჭურვილობა დეპარტამენტის თანამშრომლებს განსაკუთრებით გაუმარტივებს ისეთი სამართალდარღვევების გამოვლენას, როგორცაა ჰაერის დაბინძურება, უკანონო ტყითარგებლობა და ბრაკონიერობა, რომლის წინააღმდეგ ბრძოლაც, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტისთვის უმნიშვნელოვანესია.

- ბრაკონიერებთან ბრძოლის წინააღმდეგ ალბათ ყველაზე მნიშვნელოვანი ნავებია. ახალი აღჭურვილობა ყველა რეგიონულ სამმართველოს გადაეცემა?

ბრაკონიერობის ფაქტების გამოვლენაში ასევე ძალიან მნიშვნელოვანია დრონები, სამხრე კამერები და ვიდეორეგისტრატორები. მათი საშუალებით, დეპარტამენტის თანამშრომლებს, სამართალდარღვევების იდენტიფიცირება გაუადვილდება. რაც შეეხება ნავებს, ეს მართლაც უმნიშვნელოვანესი შენაძენია და ამას გარემოსდაცვითი აღჭურვილობის ნავები, ყველა რეგიონულ სამმართველოს გადაეცემა. მათი საშუალებით, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებს საშუალება ექნებათ დაედევნონ ბრაკონიერებს და გამოავლინონ სამართალდარღვევა. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ამ ნავებით, დეპარტამენტის თანამშრომლებს ექნებათ საშუალება, უფრო ხშირად დაგვემონ პრევენციული ღონისძიებები.

- პრევენციული ღონისძიებები უმეტესად რა ლოკაციებზე იგეგმება?

რეგიონული სამმართველოების თანამშრომ-

გარემოსდაცვითი კონსერვაციის განყოფილება, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ლები ინტენსიურად გეგმავენ პრევენციულ ღონისძიებებს განსაკუთრებით ისეთი ლოკაციებზე, სადაც ბოლო წლებში ბრაკონიერობის ფაქტები შედარებით ხშირია. სამწუხაროდ, არის შემთხვევები, როცა ბრაკონიერები მდინარეებში ან წყალსაცავებში, თევზჭერის ისეთ აკრძალულ საშუალებებს იყენებენ, როგორცაა ე.წ. სახლართი ბადე, გოდორი, „ოჩხები“. ინფორმაციის ან სტატისტიკის გათვალისწინებით, ასეთი ღონისძიებები უმეტესად იგეგმება თბილისის ზღვაზე, ბაზალეთის ტბაზე, ჟინვალის წყალსაცავზე, დიდ მდინარეებზე. მაგალითად, ბოლო პერიოდში, სწორედ პრევენციული ღონისძიებების ფარგლებში, თბილისის ზღვიდან და ჟინვალის წყალსაცავიდან ამოღებულია უკანონოდ ჩაგებული სახლართი ბადეები. ხოლო ქარელში, უფლისციხეში, ქვახვრელში, ახალსოფელსა და რბონა-ხაშურში გატარებული პრევენციული ღონისძიებების შედეგად ამოღებულია 1000-მდე ე.წ. ოჩხი (საბურავი), რომელიც გამოიყენება უკანონო თევზჭერისთვის. პრევენციული ღონისძიებები მთელი ქვეყნის მასშტაბით გრძელდება.

- სტატისტიკა ახსენეთ. გაძლიერების პროცესის პარალელურად, გაზრდილია თუ არა გამოვლენილი ფაქტების რაოდენობა?

რა თქმა უნდა, დეპარტამენტის შესაძლებლობების გაძლიერება, პირდაპირ აისახება გამოვლენილი სამართალდარღვევების რაოდენობაზე. გასულ წელს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლების მიერ, ქვეყნის მასშტაბით, უკანონო თევზჭერის 526 ფაქტია (მათ შორის, 118 სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნებს შიცავს) გამოვლენილი. მიმდინარე წლის მხოლოდ სამ თვეში კი, მსგავსი სამართალდარღვევების რაოდენობა უკვე 125-ია. მათგან 7 ფაქტი სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნებს შეიცავს და მასალები, შემდგომი რეაგირების მიზნით, შესაბამის უწყებებში გადაიგზავნა. ამ პერიოდში ბრაკონიერების მიერ უკანონოდ მოპოვებული თევზის ოდენობა თითქმის 160 კილოგრამია.

- საინტერესოა, 2023 წლის პირველ სამ თვეში, ბრაკონიერობის ყველაზე მეტი ფაქტი რომელ რეგიონში აღკვეთეთ?

უკანონო თევზჭერის ყველაზე მეტი - 46 ფაქტი გამოავლინეს დასავლეთის რეგიონული სამმართველოს თანამშრომლებმა იმერეთში. მცხეთა-მთიანეთში დაფიქსირდა 20 სამართალდარღვევა, სამეგრელო-ზემო სვანეთში - 14, შიდა ქართლში - 11, სამცხე-ჯავახეთში - 11, ქვემო ქართლში - 9, კახეთში - 5. უკანონო თევზჭერის 5 ფაქტია გამოვლენილი შავი ზღვის დაცვის კონვენციური სამმართველოს თანამშრომლების მიერ. 4 ფაქტი კი დედაქალაქშიც დაფიქსირდა. ბრაკონიერები უმეტეს შემთხვევაში იყენებდნენ ისეთ უკანონო თევზსაჭერ საშუალებებს, როგორცაა სახლართი ბადე,

ელექტრომოკური აპარატი, კუსტარულად დამზადებული ასაფეთქებელი ნივთიერებები და სხვა. მაგალითისთვის, დეპარტამენტის თანამშრომლებმა აღკვეთეს ელექტრომოკური აპარატის გამოყენებით თევზჭერის 10 და ანკვსზე გამობმული სახლართი ტიპის ბადის გამოყენებით უკანონო თევზჭერის 119 ფაქტი.

- და ასეთ სამართალდარღვევებზე რა სანქციები მოქმედებს?

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსის შესაბამისად, იმის მიხედვით, თევზჭერის რა საშუალებაა გამოყენებული უკანონო თევზჭერისას და რა რაოდენობის თევზია დაჭერილი, სხვადასხვა ოდენობის ჯარიმა მოქმედებს. მნიშვნელოვანია ისიც, რა ადგილებში ხდება თევზჭერა და რა პერიოდში. ჯარიმები 120 ლარიდან 3000 ლარამდე მერყეობს. პარალელურად, სამართალდარღვევს ჩამოერთმევა მოპოვებული თევზი და თევზჭერის იარაღი. ელექტროდენით, ელექტრომოკის აპარატით, ასაფეთქებელი ან მომწამლავი ნივთიერებით, ან თევზის მასობრივი განადგურების სხვა საშუალებით თევზჭერის შემთხვევაში, შესაძლებელია, პირის მიმართ სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობაც დადგეს. სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა დგება ქვრიობის პერიოდში (1 მაისიდან 31 აგვისტომდე) უკანონო თევზჭერის შემთხვევაშიც. მნიშვნელოვანია, რომ შემაკავებელი გარემოს შექმნის მიზნით, მიმდინარეობს კანონმდებლობის დახვეწაც. უკვე წარდგენილია და პარლამენტი განიხილავს საკანონმდებლო ცვლილებათა პაკეტს, რომელიც უკანონო თევზჭერის მიმართულებით, სანქციების გამკაცრებას გულისხმობს.

- რა ცვლილებებზეა საუბარი და როდის ამოქმედდება ახალი რეგულაციები?

საუბარია კანონმდებლობის გამკაცრებაზე - ელექტროდენით, ელექტრომოკის აპარატით ან სხვა უკანონო იარაღით თევზჭერისთვის გაქმდება ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა და დაწესდება მხოლოდ სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა. რეგულაციები მას შემდეგ ამოქმედდება, რაც მას პარლამენტი მხარს დაუჭერს.

- რამდენად მნიშვნელოვანია კანონმდებლობის გამკაცრება ბრაკონიერობასთან ბრძოლისთვის და როგორია მოლოდინი - რა შედეგს გამოიღებს აღნიშნული ცვლილება?

საკანონმდებლო წინადადებები სწორედ ბრაკონიერობის ფაქტების პრევენციისა და შემაკავებელი გარემოს შექმნის მიზნით მომზადდა. ეს ცვლილება წინგადადგმული ნაბიჯი იქნება ბრაკონიერობასთან ბრძოლის ფარგლებში და ვფიქრობთ, მისი ამოქმედების შემდეგ, უკანონო თევზჭერის ფაქტების რაოდენობა მკვეთრად შემცირდება.

როგორ შევიძინოთ საშუალო მერქანი „საქმიან ეზოებში“

სატყეო სექტორის რეფორმის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ასპექტია ე.წ. „სოციალური ჭრების“ ჩანაცვლება მდგრადი ტყითსარგებლობის პრინციპებით. ტყის კოდექსიდან გამომდინარე, ეროვნულ სატყეო სააგენტოს აღებული აქვს პასუხისმგებლობა, რომ 2026 წელს სრულად ჩანაცვლოს სოციალური ჭრის პრაქტიკა და მოსახლეობა უზრუნველყოს მდგრადი ტყითსარგებლობის შედეგად მოპოვებული საშუალო მერქნით. აქედან გამომდინარე, 2023-2024 წლები ეროვნული სატყეო სააგენტოსთვის არის გადამწყვეტი და წარმოადგენს სისტემის აწყობისთვის მოსამზადებელ ეტაპს, რისთვისაც საჭიროა როგორც ტექნიკური, ასევე მატერიალური რესურსების მობილიზება.

2023 წლის მდგომარეობით, ეროვნულ სატყეო სააგენტოს მოწყობილი აქვს 39 „საქმიანი ეზო“, საიდანაც მოსახლეობა შეძლებს საშუალო, აგრეთვე სამასალე მერქნის შეძენას. თუმცა დაგეგმილია ყველა მუნიციპალიტეტში „საქმიანი ეზოების“ მოწყობა და შესაბამისი ადამიანური და ტექნიკური რესურსებით აღჭურვა. 2023 წელს დამატებით მოეწყობა 18 „საქმიანი ეზო“. აგრეთვე, შევისყიდით სისტემის პილოტირებისთვის საჭირო აღჭურვილობას. დონის-ძიების განხორციელებისთვის გამოყოფილია დაახლოებით 10 მილიონი ლარის დაფინანსება: სახელმწიფოს მიერ გამოყოფილია 5 მილიონი ლარი, დონორის (კლიმატის მწვანე ფონდი და გერმანიის მთავრობა) მიერ გამოყოფილია - 5 მილიონი ლარი.

სოციალური ჭრები, რაც აქამდე გულისხმობდა მოსახლეობის მიერ შეშის საკუთარი ძალებით დამზადებას, რაც უსაფრთხოებასთან ერთად ფინანსებსა და სირთულეებთან იყო დაკავშირებული, ეტაპობრივად გაუქმდება.

„საქმიანი ეზოებიდან“ მოსახლეობის მიერ საშუალო მერქნის შეძენაზე სრულად გადასვლა 2026

წლიდან იგეგმება, თუმცა, სააგენტოს დაწყებული აქვს მუშაობა ახალი სერვისების დანერგვაზე, რაც საშუალებას მისცემს მოსახლეობას გამარტივებულად შეიძინოს სათბობი შეშა და ისარგებლოს ტრანსპორტირების მომსახურებითაც. ჩვენი მიზანია, რომ საშუალო მერქანის ღირებულება იყოს მაქსიმალურად ხელმისაწვდომი მოსახლეობის ყველა ფენისთვის.

მოსახლეობას, რომელიც სარგებლობდა სოციალური ჭრით, შეშას პირდაპირ „საქმიან ეზოში“ შეიძენს, ამისათვის:

„ლიბერთი ბანკის“ ნებისმიერ ფილიალში გადახდის სასურველი მოცულობის საშუალო მერქანის საფასურს, ქვეთარს კი წარადგენს ტერიტორიულად მისთვის ხელსაყრელ მუნიციპალიტეტში მდებარე „საქმიან ეზოში“. აქვე შესაძლებელი ტრანსპორტირების მომსახურების შეძენაც.

1მ³ ფოთლოვანი სახეობის მერქნული რესურსის ღირებულებაა 90 ლარი, ტრანსპორტირებით - 105 ლარი. 1 მ³ წიწვოვანი სახეობის მერქნული რესურსის ღირებულებაა 85 ლარი, ტრანსპორტირებით 100 ლარი. ტრანსპორტირებით სარეალიზაციო ფასები განსაზღვრულია 30 კმ-ის ჩათვლით. 30 კმ-ის ზევით, ყოველ მომდევნო კილომეტრზე, 1მ³-სთვის, ფასს ემატება 0.50 ლარი. საშუალო მერქნული რესურსის დაპობა-დაჩეხვის მომსახურების ღირებულება 1მ³-ზე განისაზღვრება 20 ლარით.

მერქნული რესურსით სარგებლობის სწორი განვითარება, რაც მოიცავს ხე-ტყის დამზადებასა და მასთან დაკავშირებულ დამატებით ღირებულებებს (როგორც ხე-ტყის ნარჩენით ბიომასისა თუ სხვა პროდუქტების წარმოება, ასევე, ხე-ტყის მეორადი გადამუშავება და მისი პროდუქტები) მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს მერქნის ლეგალური ბაზრის ჩამოყალიბებას, ადგილობრივი მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებას, ადგილზე დამატებითი სამუშაო ადგილების შექმნას ხე-ტყის დამზადების და რეალიზაციის საშუალებებზე, უკანონო ტყითსარგებლობის რისკების შემცირებას. მერქანზე ხელმისაწვდომობის გაზრდის, მისი ეკონომიკურ ბრუნვაში ჩართვისა და კერძო სექტორის ხელშეწყობის უმთავრესი პირობაა სატყეო გზებისა და მერქნული რესურსის რეალიზაციის პუნქტების (საქმიანი ეზოების) განვითარება.

წარმოგიდგინეთ „საქმიანი ეზოების“ მდებარეობას რეგიონების მიხედვით:

N	ობიექტის დასახელება	მუნიციპ.	რაოდ.	სტატუსი
1	მცხეთა-ბულაჩაური	დუშეთი	1	დასრულებული
2	მცხეთა-კანატი	დუშეთი	1	დასრულებული
3	მცხეთა-თვალისი	დუშეთი	1	დასრულებული
4	მცხეთა-ძეგვი	თიანეთი	1	დასრულებული
5	მცხეთა-ხევსურთსოფელი	დუშეთი	1	დასრულებული
6	მცხეთა-დაბა თიანეთი	თიანეთი	1	დასრულებული
7	მცხეთა-ბოდორნა	დუშეთი	1	დასრულებული
8	მცხეთა-ანანური	დუშეთი	1	დასრულებული
9	მცხეთა-ქვემო ლისი	მცხეთა	1	დასრულებული
10	მცხეთა-ციხისძირი	დუშეთი	1	დასრულებული
11	მცხეთა-ჯიდაურა	მცხეთა	1	დასრულებული
სულ: მცხეთა-მთიანეთი			11	
1	სამცხე-ანდებიტი	ბაკურიანი	1	დასრულებული
2	სამცხე-ბორჯ-პლატო	ბორჯომი	1	დასრულებული
3	სამცხე-წაღვერი	წაღვერი	1	დასრულებული
4	სამცხე-ასპინძა	ასპინძა	1	დასრულებული
5	სამცხე-ჩორჩანა	ადიგენი	1	დასრულებული
6	სამცხე-ადმინისტრაციული შენობის მიმდებარედ	ახალციხე	1	მიმდინარე
სულ: სამცხე-ჯავახეთი			6	
1	კახეთი-ლაგოდეხი	ლაგოდეხი	1	დასრულებული
2	კახეთი-დედოფლისწყარო	დედოფლისწყარო	1	დასრულებული
3	კახეთი-საგარეჯო	საგარეჯო	1	დასრულებული
4	კახეთი-გურჯაანი	გურჯაანი	1	დასრულებული
5	კახეთი-თელავი	თელავი	1	დასრულებული
6	კახეთი-კოჭბაანი	საგარეჯო	1	დასრულებული
7	კახეთი-ადმინისტრაციული შენობის მიმდებარედ	ყვარელი	1	მიმდინარე
8	კახეთი-ახმეტა	ახმეტა	1	დასრულებული
9	კახეთი-ხოდაშენი	ახმეტა	1	დასრულებული
სულ: კახეთი			9	
1	გურია-შემოქმედი	ობურგეთი	1	დასრულებული
2	გურია-ჩოხატაური	ჩოხატაური	1	დასრულებული
სულ: გურია			2	
1	შიდა ქართლი - ბობნევი	გორი	1	დასრულებული
2	შიდა ქართლი-ზღუდერი	ქარელი	1	დასრულებული
3	შიდა ქართლი-ახალქალაქი	კასპი	1	დასრულებული
4	შიდა ქართლის-ადმინისტრაციული შენობის მიმდებარედ	ხაშური	1	დასრულებული
სულ: შიდა ქართლი			4	
1	რაჭა-ამბროლაური სადმელი	ამბროლაური	1	დასრულებული
2	რაჭა-ლეჩხუმი	ლენტიხი	1	დასრულებული
სულ: რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთი			2	
1	იმერეთი-მათხოჯი	ხონი	1	დასრულებული
2	იმერეთ-ზესტაფონი	ზესტაფონი	1	დასრულებული
სულ: იმერეთი			2	
1	ქვემო-ქართლი-ამალო	დმანისი	1	დასრულებული
2	ქვემო-ქართლი-ბოლნისი	სოფ. ბოლნისი	1	დასრულებული
სულ: ქვემო-ქართლი			2	
1	სამეგრელო-ზემო სვანეთი	ზუგდიდი	1	მიმდინარე
სულ: სამეგრელო-ზემო სვანეთი			1	
სულ: რეგიონები			39	

დასავლეთ საქართველოში აზიური ფაროსანას სანიტარულ ღონისძიებები დაიწყო

სურსათის ეროვნული სააგენტოს აზიური ფაროსანასთან ბრძოლის საკოორდინაციო მართვის ცენტრმა მავნებლის მონიტორინგი დაიწყო.

პესტიციდების და აგროქიმიკატების ხარისხი მაქსიმალურად კონტროლდება

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი და სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსი ზურაბ ჩეკურაშვილი პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების იმპორტიორებს, საბითუმო და საცალო სარეალიზაციო კომპანიების წარმომადგენლებს შეხვდნენ.

შეხვედრაზე აღინიშნა, რომ, სოფლის მეურნეობის სექტორის ბრძანებით ერთად, მნიშვნელოვანია სპეციალიზებული ობიექტების მიერ პესტი-

ციდებისა და აგროქიმიკატების რეალიზაციის შესაბამისი სტანდარტების დაცვა. აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფოს მიერ აქტიურად ხორციელდება სხვადასხვა ხელშეწყობი პროგრამები, მათ შორის, „თხილის წარმოების ხელშეწყობისა და სუბსიდირების პროგრამა“, რომელთა განხორციელებაშიც დიდი წილი სწორედ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ქიმიკატების ეფექტიანად გამოყენებაზე მოდის. „თხილის სექტორის განვითარებისთვის სახელმწიფო ათეულობით მილიონ ლარს ხარჯავს. მიმდინარე წელს, ახალი პროექტის ფარგლებში, დაახლოებით, 20 მილიონ ლარამდეა გა-

აზიური ფაროსანას იდენტიფიკაციის მიზნით, სააგენტოს სპეციალისტები მონიტორინგს საკარმიდამო ნაკვეთებსა და მიტოვებულ შენობებში ახორციელებენ. იმ ტერიტორიებზე, სადაც მავნებლის დიდი კონცენტრაცია დაფიქსირდება, დამონტაჟდება „მოიზიდ და გაანადგურე“ სადგურები, რაც შეამცირებს მავნებლის რაოდენობას და ხელს შეუწყობს გავრცელების ზუსტი არეალის დადგენას. მონიტორინგის შედეგებისა და მავნებლის ბიოლოგიური ციკლის გათვალისწინებით, ტემპერატურის მატებასთან ერთად, დაიგეგმება წამლობითი ღონისძიებები. პარალელურად, სააგენტოს წარმომადგენლები სამეგრელოს, იმერეთის, გურიისა და რაჭის რეგიონების მუნიციპალიტეტებში ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებს ხვდებიან და სოფლის რწმუნებულებს მავნებლის წინააღმდეგ მიმდინარე და დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ დეტალურ ინფორმაციას აწვდიან; გრძელდება აქტიური საინფორმაციო შეხვედრები მოსახლეობასთან.

ეფექტიანი შედეგის მისაღწევად, უმნიშვნელოვანესია ადგილობრივი ხელისუფლებისა და მოსახლეობის ჩართულობა; აგროკალენდრით გათვალისწინებული ღონისძიებების დროულად და ინსტრუქციის სრული დაცვით გატარება თხილის ბაღებსა და სხვა სასოფლო-სამეურნეო კულტურებში. გასული წლების მსგავსად, მავნებლის საწინააღმდეგო წამლობითი ღონისძიებები წელსაც, მეფუტკრე ფერმერებთან კოორდინაციით, უსაფრთხოების ნორმების სრული დაცვით განხორციელდება. აღსანიშნავია, რომ ბოლო წლებში სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული აქტიური და ეფექტიანი ღონისძიებების შედეგად, მავნებლის გეოგრაფიული არეალი არ გაზრდილა და მხოლოდ დასავლეთ საქართველოშია ლოკალიზებული, თუმცა, პრევენციის მიზნით, მონიტორინგის სისტემები აღმოსავლეთ საქართველოშიც განთავსდება.

ნსაზღვრული, რაც მეთხილე ფერმერებისთვის ჰექტარზე 500 ლარის გამოყოფას გულისხმობს და სრულად თხილის მოვლის საშუალებებზე უნდა დაიხარჯოს. სწორედ ამიტომ, უმნიშვნელოვანესია, რომ ბაზარი უზრუნველყოფილი იყოს ხარისხიანი პესტიციდებით და სასუქებით“, - აღნიშნა გიორგი ხანიშვილმა. როგორც სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსმა, ზურაბ ჩეკურაშვილმა აღნიშნა, თხილის წარმოების ხელშეწყობისა და სუბსიდირების პროგრამაში ჩართულობის პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების რეალიზატორი ის ობიექტები, რომლებიც აკმაყოფილებენ დადგენილ სტანდარტებს და აქვთ მინიჭებული სურსათის ეროვნული სააგენტოს აღიარება. „სააგენტო მაქსიმალურად აკონტროლებს ბაზ-

რზე განთავსებული პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების ხარისხს“, - განაცხადა ზურაბ ჩეკურაშვილმა. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ქიმიკატების იმპორტიორებთან და მოვაჭრეებთან სურსათის ეროვნული სააგენტო შეხვედრებს რეგულარულად მართავს.

ცოფით ინფიცირების რისკები და რეკომენდაციები

მსოფლიოში ცოფით ყოველწლიურად ათიათასობით ადამიანი იღუპება. ინფექციის გამომწვევია ცოფის ვირუსი, რომელიც ვრცელდება დაინფიცირებული ცხოველის ნერწყვიდან. ცოფის გადამტანი შესაძლოა იყოს ნებისმიერი შინაური და გარეული ცხოველი. ხშირ შემთხვევაში, ცოფის გადამტანები უმეტესად ყურეო ცხოველები - ძაღლები და კატები არიან, თუმცა ხშირია შინაური ცხოველების (ძაღლი, კატა, ძროხა, თხა, ცხენი, სხვ.) მიერ ადამიანისთვის ვირუსის გადადების შემთხვევებიც.

2015 წელს, ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციამ (WHO) და ცხოველთა ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციამ (OIE), ცოფის კონტროლის გლობალური ალიანსის ფარგლებში, მიზნად დაისახეს, რომ 2030 წლისათვის მსოფლიოში ნულამდე იქნეს დაყვანილი ძაღლიდან ადამიანზე ცოფის ვირუსის გადაცემის შემთხვევები. ამ გამოწვევას უერთდება საქართველოც. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია ცოფის რისკის შეფასება გარეული და მიუსაფარი ცხოველებისთვის და შემდგომ, არსებული და მოსალოდნელი საფრთხეების გათვალისწინებით, დაავადების საწინააღმდეგო ღონისძიებების დაგეგმვა.

სურსათის ეროვნული სააგენტო, სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, ყოველწლიურად ახორციელებს ცოფის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ ვაქცინაციას, რასაც ფერმერებს სახელმწიფო უსასყიდლოდ სთავაზობს. გატარებული ღონისძიებების შედეგად, ცხოველებში ცოფის გამოვლენის შემთხვევები, 2013 წელთან შედარებით, 70%-მდე შემცირდა, თუმცა, ამ დაავადების სრულად აღმოფხვრა მსოფლიოს გამოწვევაა.

ცოფის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ ვაქცინაციას ფერმერებს სახელმწიფო უსასყიდლოდ სთავაზობს!!!

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს უწყებები - სამცხე-ჯორჯიის რეგიონის ცენტრი და სურსათის ეროვნული სააგენტო აქტიურად არიან ჩართულნი ცოფის რისკების შეფასებასა და დაავადების საწინააღმდეგო ღონისძიებების დაგეგმვაში. მიმდინარე წლის მარტში, სურსათის ეროვნული სააგენტოში გამართულ შეხვედრაზე, რომელიც „საქართველოში გარეული და მიუსაფარი ცხოველებიდან შინაური ცხოველების ცოფით ინფიცირების რისკის შეფასების“ პროექტის ფარგლებში შედგა, წარმოდგენილი იყო რეკომენდაციები, რომლებიც დაავადების სრულად აღმოფხვრის მიზნით, რეგიონულ დონეზე მოსაზღვრე ქვეყნებთან ერთობლივი ღონისძიებების დაგეგმვას და განხორციელებას გულისხმობს. შესაბამისი რეკომენდაციების შესრულებაზე აღნიშნულ უწყებებთან ერთად პასუხისმგებელი იქნებიან სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის, ცხოველთა მონიტორინგის სააგენტოს, რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) წარმომადგენლები.

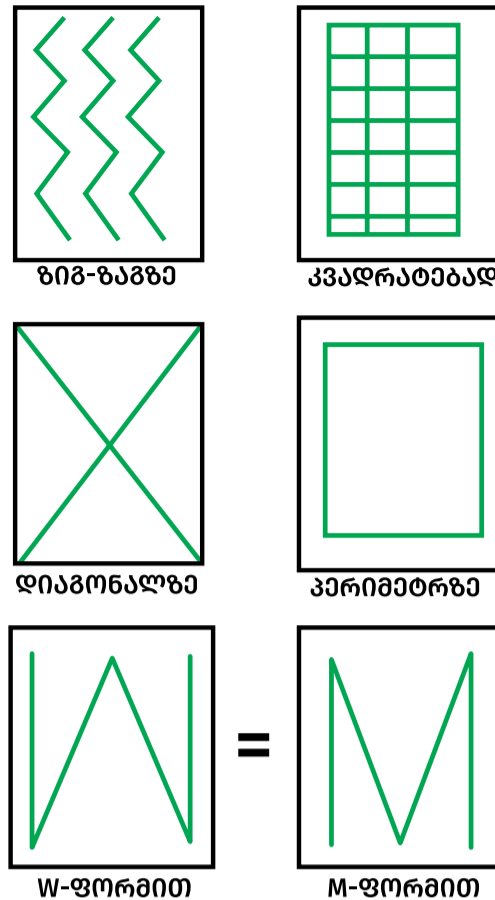
საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს უწყებები - სამცხე-ჯორჯიის რეგიონის ცენტრი და სურსათის ეროვნული სააგენტო აქტიურად არიან ჩართულნი ცოფის რისკების შეფასებასა და დაავადების საწინააღმდეგო ღონისძიებების დაგეგმვაში. მიმდინარე წლის მარტში, სურსათის ეროვნული სააგენტოში გამართულ შეხვედრაზე, რომელიც „საქართველოში გარეული და მიუსაფარი ცხოველებიდან შინაური ცხოველების ცოფით ინფიცირების რისკის შეფასების“ პროექტის ფარგლებში შედგა, წარმოდგენილი იყო რეკომენდაციები, რომლებიც დაავადების სრულად აღმოფხვრის მიზნით, რეგიონულ დონეზე მოსაზღვრე ქვეყნებთან ერთობლივი ღონისძიებების დაგეგმვას და განხორციელებას გულისხმობს. შესაბამისი რეკომენდაციების შესრულებაზე აღნიშნულ უწყებებთან ერთად პასუხისმგებელი იქნებიან სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის, ცხოველთა მონიტორინგის სააგენტოს, რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) წარმომადგენლები.

ამჟერად სურსათის ეროვნული სააგენტოს ვეტერინარები ცოფის საწინააღმდეგო ვაქცინაციას ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში ატარებენ, სადაც ცოფით ძაღლების ინფიცირების 7 შემთხვევა გამოვლენილი - ქ. ამბროლაურში და მუნიციპალიტეტის სოფლებში - კვაცხუთი, სადმელი, ღვიარა, გორი. ვირუსი დაუდასტურდა 4 პატრონიან, 2 უმეტესად ყურეო და ერთ მიკედლებულ ძაღლს. სურსათის ეროვნული სააგენტოს სპეციალისტების მიერ ცოფის გამოვლენის კერებში იცრება დაავადების ამთვისებული ყველა შინაური ცხოველი, ტარდება ვეტერინარულ-სანიტარული ღონისძიებები.

აღსანიშნავია, რომ ცოფით დაავადებულ ცხოველს აღენიშნება ქცევის შეცვლა: მოუსვენრობა, გაძლიერებული ნერწყვიდენა; უარს ამბობს საკვებსა და წყალზე, ღრღინის უცხო სხეულებს, კენს ცხოველებსა და ადამიანებს (საკუთარ პატრონსაც კი). არის შემთხვევები, როცა ცხოველი ხდება ზედმეტად ალერსიანი, შეიმჩნევა სიელმე, ყვეფა ხრინწიანი ხდება. ცოფი ვირუსული ზოონოზური ინფექციური დაავადებაა, რომლის დროს ზიანდება თავისა და ზურგის ტვინი. ცოფით ავადდება ყველა თხილისხლიანი ცხოველი (ძაღლი, კატა, მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი, ცხენი, ღორი, ვირი, მელა, ტურა, მგელი და სხვა). ვირუსი დაავადებული ცხოველიდან გამოიყოფა ნერწყვის საშუალებით. ადამიანი და ცხოველი ინფიცირდება ცოფით დაავადებული ცხოველის მიერ დაკბენის, დაკაწრის და დადობრვის შედეგად. დასნებობენება ასევე შეიძლება მოხდეს პირის, ცხვირის, თვალის ლორწოვანზე, დაზიანებულ კანის საფარველზე დაავადებული ცხოველის ნერწყვის მოხვედრით.

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების საიდენტიფიკაციოდ ნიმუშის აღების, შეფუთვის და შემოტანის წესები

ზემბის გამრავლებას და ნიმუშის გაფუჭებას. **ვირუსოლოგიური გამოცდისათვის**

- ვირუსოლოგიური გამოცდისთვის შეარჩიეთ სიმპტომიანი ნეღლი და (არა გამხმარი) მცენარეული მასალა: ფოთლები ყუნწებით, მცენარის ნორჩი ყლორტები და ა.შ.
- კალმები აჭერით მცენარის ოთხივე მხრიდან (სასურველია 20-25 სმ სიგრძის).

საგამოცდო ნიმუშის შეფუთვის წესები:

- მცენარის მიწისქვეშა ნაწილები შეფუთეთ მშრალ ქაღალდში (გაზეთში), შემდეგ მოათავსეთ პოლიეთილენის პარკში;
- სარეველა მცენარე შეფუთეთ სწორ მდგომარეობაში, მშრალ ქაღალდში და შემდეგ პოლიეთილენის პარკში;
- თესლის ხარისხის განსაზღვრისთვის მშრალი თესლი მოათავსეთ პოლიეთილენის პარკში;
- ფიტოპლანტოლოგიური ანალიზისთვის განკუთვნილი ნიადაგის ნიმუში მოათავსეთ პოლიეთილენის პარკში, ან კონტეინერში ტენიანობის შესანარჩუნებლად;
- ვირუსოლოგიური ანალიზისთვის აღებული მცენარეული ნიმუშები გაახვიეთ ქაღალდის დანამულ ხელსახოცში და მოათავსეთ ნასვრეტებიან პოლიეთილენის პარკში აერაციისათვის;
- ენტომოლოგიური ანალიზისთვის მწერები მოათავსეთ თავდახურულ პლასტმასის კონტეინერში, ან მინის ქილაში, სპირტიან ბაზასთან ერთად და შემდეგ პოლიეთილენის პარკში;
- საგამოცდოდ შემოსატანი ნიმუშები მოათავსეთ პოლიეთილენის, ან ქაღალდის პარკებში, გაუკეთეთ ეტიკეტი (ნიმუშის აღების თარიღის, მცენარის დასახელების და ადგილის მითითებით) და დაურთეთ ნიმუშს.

ზოგადი, მიკოლოგიური და ბაქტერიოლოგიური გამოცდისთვის:

- შეაგროვეთ მცენარის როგორც დაუზიანებელი, ასევე დაზიანებული (დაავადებული), მკვეთრად გამოხატული სიმპტომების მქონე ნაწილები. ნიმუში უნდა შეიცავდეს მცენარის თითქმის ყველა ნაწილს, მათ შორის ნაყოფსაც (თუ შესაძლებელია);
- ხეების ჭუნობის, ან ხმობის შემთხვევაში შეაგროვეთ დამჭვარი (მაგრამ არა სრულად), 20-25 სმ სიგრძის და 2-3 სმ დიამეტრის ტოტები (4-6 ც), ყლორტები (4-6 ც) და შტამბი (დანაწევრებული, არაუმეტეს 40 სმ);
- დაავადებული, ან დაზიანებული ნერგის ნიმუში უნდა იყოს არანაკლებ სამი მცენარე, ხოლო ბოსტნეულის ჩითილების შემთხვევაში 6-10 ც ჩითილი;

- ლაბორატორიაში საანალიზოდ შემოიტანეთ/გამოაგზავნეთ ახლად აღებული მასალა, მისი აღებიდან არაუმეტეს სამი დღისა;
- სასურველია ნიმუშს თან ახლდეს ფოტო-ვიდეო მასალა, რომელზეც კარგად იქნება ასახული მცენარეზე არსებული სიმპტომები და ლანდშაფტის ხედი, საიდანაც მოხდა ნიმუშის აღება;
- ნიმუშების აღების საუკეთესო პერიოდია გაზაფხული/ზაფხულის თვეები.

ფიტოპლანტოლოგიური გამოცდისთვის:

- მცენარეული ნიმუშების გამოსაკვლევად საჭიროა: ფესვთა სისტემა, ტუბერები/ბოლქვები (მინიმუმ 10 ც), თესლი (პარკოსნები/მარცვლოვნები 100-500 გრ-მდე);
- სიმპტომური მცენარეების შემთხვევაში ნიმუშის აღება უშუალოდ მოხდეს ფესვთა სისტემასთან ახლოს, ჯანმრთელ და დაზიანებულ უბნებს შორის, შუალედში;
- ნიმუში აიღეთ მაშინ, როცა ნიადაგი ტენიანი და არა სველი (ახალი ნაწვიმარი). შემდეგ ჩაყარეთ პლასტიკურ, ან ქაღალდის ტომრებში და გაუკეთეთ ეტიკეტირება;
- ტრანსპორტირებისა და შენახვისას მიიღეთ უსაფრთხოების ზომები ნიადაგის ნიმუშების განმეორებითი დასენიანების თავიდან ასაცილებლად, კერძოდ, გამოცდისთვის განკუთვნილი ნიადაგის სინჯები აიღეთ სტერილური იარაღებით, აურიეთ სტერილურ ზედაპირზე და მოათავსეთ სტერილურ ტარაში;
- ნიმუშები შეფუთეთ და შეინახეთ გრილ ადგილას, ან მაცივარში, გამოშრობის თავიდან ასაცილებლად, თუ ვერ ხერხდება ლაბორატორიაში იმავე დღეს ტრანსპორტირება;
- წიწვოვანი მცენარეების შემთხვევაში, ფიტოპლანტოლოგიური გამოცდისათვის, მოიტანეთ ნიადაგი, მერქანი, ნახერხი (ხის ანათალი) ან 15-20 სმ-ის ტოტები;
- აღებული ნიადაგის ნიმუში მცირე რაოდენობით უნდა შეიცავდეს დაავადებული მცენარის ფესვებს.

ენტომოლოგიური გამოცდისთვის:

- მარცვლოვანი, ტექნიკური, პარკოსანი მცენარეები - საანალიზოდ შეარჩიეთ 3-4 ც დაზიანებული მცენარე (ფესვი, ღერო, ფოთოლი, თუ შესაძლებელია ნაყოფიც);

- ბუჩქოვანი და ხე-მცენარეების ნიმუში უნდა მოიცავდეს დაზიანებულ ქერქებს შტამბიდან, სამ-ოთხ დაზიანებულ 20-50 სმ-ის სიგრძის ტოტებს, ფოთლებით ან წიწვებით.
- დაზიანებული ნაყოფები თესლოვანი და კურკოვანი კულტურების - 10-15ც, ხოლო კენკროვანები 300 გრ.
- ფქვილი და ბურღულეული დიდი ტომრების არსებობის შემთხვევაში ნიმუში აიღეთ ქვედა, შუა და ზედა იარუსებიდან, 350-400 გრ თითოეულ იარუსზე, შემდეგ გააერთიანეთ ერთ სინჯად და ლაბორატორიაში შემოიტანეთ 1-1,5 კგ-ის ოდენობით. ხოლო 1 კგ-იანი შეფუთვებით შემოიტანეთ გაუსხნელოდ.
- მცენარეზე ცოცხალი მწერების აღმოჩენის შემთხვევაში - მწერები მოათავსეთ ხრახნიან სინჯარაში, ან პატარა ქილაში, მწერთან ერთად სასურველია სპირტი დასველებული ბამბის ტამპონის მოთავსება.
- მწერების იდენტიფიკაციისთვის აუცილებელია მასალას ახლად დაზიანებული მცენარის ნაწილებიც;

ნიადაგის ნიმუშის აღება მიკოლოგიურ, ბაქტერიოლოგიური, ფიტოპლანტოლოგიური და ენტომოლოგიური ნიმუშებისთვის

- ნიადაგი და ფესვები ნაკვეთხე აიღეთ მცენარის ფესვთა სისტემის განვითარების/სიღრმის შესაბამისად 10-15 სმ, 20-25 სმ, მაქსიმუმ 30-60 სმ სიღრმიდან ზიგზაგისებურად, კვადრატებად, პერიმეტრზე, დიაგონალზე, W ან M ფორმით (1 ჰაზე 25 წერტილოვანი სინჯი). წერტილოვანი სინჯების გაერთიანების შემდეგ აიღეთ საშუალო ნიმუში (ნიადაგი მაქსიმუმ 1 კგ).
- იგივე პრინციპით ხდება ჯეჯილის და გაზონის ბალახის ნიმუშის აღება: აიღეთ რამდენიმე, წერტილოვანი, 1 მ2 ზომის ნიმუში ჭრის სახით (3-5 ც); გააერთიანეთ აღებული წერტილოვანი ნიმუშები (ნიადაგი მცენარესთან ერთად) და მოიტანეთ ლაბორატორიაში საანალიზოდ.
- თითოეული ჭრილი შეფუთეთ ალუმინის ფოლგაში და მოათავსეთ მუყაოს კოლოფში.
- ნიმუშები არ დასველოთ და არ მოათავსოთ პლასტმასის კონტეინერში. ზედმეტი ტენიანობა გამოიწვევს საპროფიტული ორგანი-

პროექტს „მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში“ ახალი სამიზნე მუნიციპალიტეტები დაემატა

პროგრამა „მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში“, რომელსაც გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი გაეროს განვითარების პროგრამასთან (UNDP) ერთად ახორციელებს, მიზანად ისახავს საქართველოს მოსახლეობაზე, საარსებო გარემოსა და ინფრასტრუქტურაზე კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული ბუნებრივი საფრთხეების ზემოქმედების შემცირებას, ეროვნულ დონეზე მოქმედი, მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული შეტყობინების სისტემის უზრუნველყოფითა და ადგილობრივ დონეზე რისკის შესახებ ინფორმირებული მოქმედების გზით.

პროგრამის შესრულების შედეგად გაიზარდა საქართველოს მოსახლეობის მედეგობა კლიმატური საფრთხეების მიმართ, შემცირდა კლიმატური კატასტროფების ზეგავლენა ინფრასტრუქტურასა და საარსებო გარემოზე, ხოლო 1.7 მილიონი ადამიანი უკეთ იქნება დაცული წყალდიდობისგან, წყალმოვარდნისგან, გვალვისა და კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული სხვა საფრთხისაგან.

პროექტი, რომელიც კლიმატის მწვანე ფონდის (GCF) მიერ ფინანსდება 2019 წლიდან სხვადასხვა სამიზნე მუნიციპალიტეტებში ხორციელდება: გორი, ლაგოდეხი, სიღნაღი, თელავი, ახმეტა, სამტრედია, აბაშა, სენაკი, ხობი, ქობულეთი. მიმდინარე წლიდან აქტივობები ლანჩხუთის, ჩოხატაურისა და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტებშიც ჩატარდება.

პროექტი მოიცავს 7 ბუნებრივ საფრთხეს: წყალდიდობა, გვალვა, ღვარცოფი, მეწყერი, სეტყვა, ძლიერი ქარი და ზვავი. მისი მიზანია შეიმუშაოს კლიმატის კრიტიკულ რისკთან დაკავშირებული ინფორმაცია, რაც დაეხმარება საქართველოს მთავრობას ეროვნულ დონეზე განახორციელოს რიგი ქმედებები, ტრანსფორმაციული პოლიტიკა და ამით შეამციროს მოსახლეობის მოწყვლადობა კლიმატთან დაკავშირებული საფრთხეების მიმართ.

შვიდწლიანი ინიციატივა სამი ძირითადი კომპონენტისგან შედგება:

- კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებულ ბუნებრივ საფრთხეებზე დაკვირვების გაფართოებული ქსელი და მოდელირების შესაძლებლობები, იმისათვის რომ უზრუნველყოფილ იქნეს სანდო ინფორმაცია კლიმატთან დაკავშირებული საფრთხეების, მოწყვლადობის და რისკის შესახებ.
- ეფექტიანი ეროვნული რეგულაციებით, კოორდინირების მექანიზმებითა და ინსტიტუციონალური შესაძლებლობებით მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული შეტყობინების სისტემის მხარდაჭერა და კლიმატთან დაკავშირებული ახალი საინფორმაციო მასალის შექმნა.
- მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული შეტყობინების სისტემის და რისკის შემცირების პრიორიტეტული ღონისძიებების განხორციელების გზით მოსახლეობის მედეგობის გაზრდა სათემო დონეზე.

პროგრამის განათლების და ცნობიერების ამაღლების კომპონენტს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი ახორციელებს. ამ კომპონენტის ფარგლებში ცენტრი აქტიურად თანამშრომლობს სამიზნე მუნიციპალიტეტში არსებულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან, ადგილობრივ სამოქალაქო/სათემო ორგანიზაციებთან და თვითმმართველობებთან. წელს, პროექტის ფარგლებში გამართულ კონკურსებში მონაწილეობას ლანჩხუთის, ჩოხატაურისა და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტების სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფების წარმომადგენლებიც შეძლებენ.

პროექტის ფარგლებში ყოველწლიურად სამი კონკურსი ხორციელდება: ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის საგრანტო კონკურსი - „ისწავლე უსაფრთხო გარემოში“, მისი მიზანია ადგილობრივ დონეზე კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული ბუნებრივი საფრთხეების ზემოქმედების შემცირების ხელშეწყობა და ბუნებრივი საფრთხით გამოწვეული კატასტროფების შესახებ ცოდნისა და ცნობიერების ამაღლება.

კონკურსი სათემო ორგანიზაციებისთვის - „**შექმენი უსაფრთხო თემი**“, მისი მიზანია ადგილობრივ დონეზე კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული ბუნებრივი საფრთხეების ზემოქმედების შემცირების ხელშეწყობა და ბუნებრივი საფრთხით გამოწვეული კატასტროფების შესახებ ცოდნისა და ცნობიერების ამაღლება.

კონკურსი „**მედიის როლი კლიმატის ცვლილების პროცესში**“, რომელშიც მონაწილეობის მიღება რეგიონული მედიის წარმომადგენლებს შეუძლიათ, რომლებიც ამზადებენ ტელე, რადიო სიუჟეტსა და ბეჭდურ/ონლაინ სტატიას კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფების რისკების შემცირების თემაზე.

მიმდინარე წელს პროექტს დაემატება კონკურსი „**უსაფრთხო გარემო სკოლამდელი ადზრდის დაწესებულებებში**“.

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი, გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ფართომასშტაბიანი ინიციატივის „კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფების რისკის შემცირება საქართველოში“ ფარგლებში, რომელიც კლიმატის მწვანე ფონდის

(GCF), საქართველოს, შვედეთისა და შვეიცარიის მთავრობების მხარდაჭერით ხორციელდება გარემოსდაცვითი პროფესიების პოპულარიზაციის მიზნით სხვადასხვა პროგრამებს შეიმუშავებს. პროგრამა მწვანე ბანაკი „კლიმატის ელჩები“ ახალგაზრდებს შესაძლებლობას აძლევს, აიმაღლონ ცნობიერება გარემოსდაცვით თემებზე და განახორციელონ პროექტები ადგილობრივ დონეზე. მონაწილეები 8 დღის განმავლობაში, დარგის სპეციალისტებთან ერთად მუშაობენ მათთვის საინტერესო გარემოსდაცვით თემებზე, მათ შორის, კლიმატის ცვლილების, ტყის რესურსების მართვის, ბიომრავალფეროვნების, თემზე დაფუძნებული კატასტროფის რისკის შემცირების შესახებ. ბანაკის მიზანს წარმოადგენს ახალგაზრდების გარემოსდაცვით აქტივობებში ჩართვის ხელშეწყობა და კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფების რისკის შემცირების შესახებ მათი ცნობიერების ამაღლება.

პროგრამის ფარგლებში დაინერგა „მწვანე სტიპენდიების“ პროგრამა უმაღლეს სასწავლებლებში და წარჩინებულ მაგისტრატურის სტუდენტს 1500-ლარიანი სტიპენდიები გადაეცემა. სტიპენდიები ვრცელდება შემდეგ სამაგისტრო პროგრამებზე: ფიზიკური გეოგრაფია და გარემოს მდგრადი განვითარება, წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვა (ჰიდროლოგია), გეოლოგია, ენერგეტიკისა და მინერალური რესურსების მართვა და მდგრადი განვითარება, გარემოს დაცვა და საინჟინრო ეკოლოგია, ეკოლოგია, კონსტრუქციული (გამოყენებითი) გეოგრაფია და გარემოს დაცვა, გარემოსდაცვითი მენეჯმენტი და პოლიტიკა.

ცენტრში არსებული შესაძლებლობების გაუმჯობესება და გაძლიერება, ქსელის შექმნა და ადვოკატირება, საგანმანათლებლო პროგრამების შექმნა მრავალმხრივი საფრთხეების რისკის მართვაში, მედიაკამპანიები პროექტის საკითხების შესახებ და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება კლიმატის ცვლილების შესახებ - პროექტის 7 წლიანი ციკლის დასრულების შემდგომ დაგეგმილი და მოსალოდნელი შედეგებია.

